

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 8 (457)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
24 квітня 2018 року

ДОБРОЧИННІСТЬ

СТАРОСТА ГРУПИ

АБИ ЗРОБИТИ ЖИТТЯ ДІТЕЙ ЩАСЛИВИШИМ

У Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського 3 квітня стартувала добродійна акція «Зробимо життя дітей щасливішим». Її мета полягає у тому, аби за допомогою облаштування реабілітаційної кімнати необхідними засобами додати радісних миттєвостей у життя тих дітей, які потребують нашої підтримки та допомоги. Нагадаємо, що ініціатива започаткувати такий проект у студентів ТДМУ виникла після відвідин навчально-виховного комплексу №28, де під опікою вихователів перебувають дітки з вадами мови, порушенням зору та незрячі, із затримкою психічного розвитку зі зниженням можливостей інтелекту, зумовлені генетичними факторами.

Отже, 3 квітня в усіх корпусах нашого університету розташували скриньки для збору коштів. Також волонтери медичного вишу обійшли більшість аудиторій із закликом підтримати їхню ініціативу. Кожен, хто жертвував певну суму коштів,

медичного факультету Святослав Цебрик, Наталія Терлецька, Роман Ярославський, Оксана Побігушко, Ірина Зубок, Марія Турків, Світлана Веремчук, Аліна Оліферук, Зоряна Бриндз, студенти фармацевтичного факультету

отримував у подарунок цукерку як символ того, що кожна людина у світі заслуговує на щастя. Потрібно зазначити, що викладачі й студенти Тернопільського медичного університету доволі активно підтримували збір коштів 3 квітня. Загалом було зібрано майже 20 тисяч гривень.

«У нашому університеті доволі потужний волонтерський рух. Приємно бачити, що дедалі більше молоді долучається до добрих справ. Широко вдячний вам за ваші добрі серця і благородні ініціативи», — зазначив ректор ТДМУ, професор Михайло Корда.

Побажання успіхів у проведенні акції молоді отримали від проректора з науково-педагогічної роботи, професора Аркадія Шульгая та проректора з наукової роботи, професора Івана Кліща, завідувачів кафедр, викладачів.

З радістю підтримав благодійний почин своїх підопічних декан факультету іноземних студентів, професор Петро Сельський.

До групи активістів увійшли студенти

Соломія Невідома, Софія Невідома, Богдана Питлик, а також представники факультету іноземних студентів Александра Пудзяновська, Ахмед Абдельгаввад Салем Мохаммед, Салех Абделрахман Кхалед Ібрагім, Хамід Омар Абдулраб Абдулвахаб, Аббейкує Донкор Анніе Мааме Ефуа, Абдалла Мохамед Махмуд Хемід, Елізабет Аджіе Адаезе, Вікахі Доріс Мзума, Езіке Обіануджу Флоренс, Макунде Муньярадзі, Мохамед Махмуд Шеріф Шавкі Махмуд, Мохамед Фатма Абделмалек Хассан, Омотошо Олуватобілоба Джой, Гвіда Мустафа Сабір Мухамед.

Зазначимо, що студенти ТДМУ добре обізнані з тим, які саме розвиваючі засоби потрібні для реабілітаційної кімнати. Вони вірять у те, що завдяки загальній підтримці своїх колег і викладачів зможуть допомогти вихованцям навчально-виховного комплексу №28.

Збір коштів триває. У кожному корпусі університету є скриньки, в які можна кинути певну грошову пожертву.

Прес-служба ТДМУ

Оксана ПЛИГА – студентка четвертого курсу медичного факультету

Стор. 5

ОГОЛОШЕННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ЗАМІЩЕННЯ ВАКАНТНИХ ПОСАД:

НА МЕДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:
— професора кафедри неврології — 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня доктора наук, вченого звання

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС НА ВАКАНТНІ МІСЦЯ ЗА ДЕРЖАВНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ

на медичному факультеті зі спеціальностями «лікувальна справа» та «медичина» — 6 місць. Студенти, які навчаються за кошти фізичних

доцента, стаж науково-педагогічної роботи — не менше дев'яти років.

— доцента кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією — 1 посада.

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи — не менше чотирьох років.

НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ:
— доцента кафедри дитячої стоматології — 2 посади;

Вимоги до претендентів: наявність наукового ступеня кандидата наук, стаж науково-педагогічної роботи — не менше чотирьох років.

Термін подачі документів — один місяць з дня оголошення.

Звертатися:
46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, відділ кадрів, тел. 52-14-64.

або юридичних осіб, мають право подати декану факультету:

— заяву на ім'я ректора університету щодо участі в конкурсі із зазначенням мотивації переводу;

— довідку про успішність за період навчання;

— копії документів, що дають право на отримання соціальних пільг;

— довідку про участь студента в науковому або громадському житті факультету, університету, країни.

До участі в конкурсі не допускають студентів, які порушували правила внутрішнього розпорядку.

Термін подачі документів — два тижні з дня опублікування оголошення.

ПРОФЕСОР УНІВЕРСИТЕТУ МАНСУРИ ПРОЧИТАВ ЛЕКЦІЇ І ПРОВІВ ПРАКТИЧНІ СЕМІНАРИ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ ТДМУ

У Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського 10-12 квітня в рамках угоди про співпрацю між ТДМУ та Університетом Мансура перебував відомий науковець єгипетського вишу в галузі фармацевтичної хімії — професор Хусейн І. Ель-Саббах.

Спершу гість зустрівся з ректором ТДМУ, професором Михайлом Кордою. Під час зустрічі йшлося про розвиток співпраці у напрямку академічних обмінів викладачами і студентами між двома університетами, реалізації спільних наукових проектів.

Для студентів 2-5 курсів фармацевтичного факультету та іноземних студентів, які здобувають фах фармацевта в ТДМУ, професор Хусейн І. Ель-Саббах 10-11 квітня провів два семінари. Перший з них «NMR Spectroscopy. Part I. From Scratch...» мав суто теоретичний характер. Під час іншого семінару «NMR Spectroscopy. Part II. Modern concept...» високоповажний гість зупинився на практичних рекомендаціях. Усі учасники отримали сертифікати міжнародного взірця.

Також 12 квітня професор Університету Мансура прочитав лекцію для викладачів і науковців, як писати наукову статтю, аби її опублікували в престижному фаховому виданні. Він поділився власним досвідом і щодо того, як правильно створити пропозицію для дослідницького проекту.

Окрім того, гість ТДМУ проконсультував викладачів кафедри фармацевтичної хімії щодо особливостей впровадження нової навчальної програми з фармацевтичної хімії за світовими стандартами. Хусейн І. Ель-Саббах також обговорив напрямки роботи щодо спільного проекту наукових досліджень між кафедрами фармацевтичної хімії ТДМУ та Університетом Мансура.

ВЕЛИКОДНІ ПОДАРУНКИ ВІД ТДМУ ОТРИМАЛИ ВІЙСЬКОВІ

Щороку напередодні Воскресіння Христового адміністрація та профком Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського готують для військових в АТО гостинці. Таким чином ТДМУ виконує свою соціальну місію щодо турботи й допомоги тим, хто потребує підтримки. На передовій бійцям дуже важливо знати, що у всій Україні про них пам'ятають, цінують.

Студенти нашого університету дбайливо сформували тридцять великодніх кошиків для воїнів нульової лінії фронту, які беруть наші кордони у Луганській та Донецькій областях. Окрім того, з коштів, які зібрав хор Тернопільського медичного університету під час колядування, на п'ять тисяч гривень придбали необхідну кількість ліків. За

гроші профкому ТДМУ для укомплектування великодніх кошиків закупили шинку, ковбасу, паски, шпондер.

Ще один приємний сюрприз напередодні свят зробив хор ТДМУ — передав п'ять тисяч гри-

вень на лікування дванадцятирічній Оленці Петрас з багатодітної родини. З проханням допомоги до університету зверну-

лася голова правління Тернопільської обласної спілки багатодітних сімей Леся Балуш.

СТУДЕНТИ ТДМУ ПОВЕРНУЛИСЯ З ПЕРЕМОГОЮ З ПРЕДМЕТНОЇ ОЛІМПІАДИ

На кафедрі педіатрії №5 Національного медичного університету імені О.Богомольця відбувся II етап Всеукраїнської студентської олімпіади з педіатрії. У цих змаганнях взяли участь і студенти ТДМУ — шестикурсниці Наталія Олійник та Ніна Лопуга, а також п'ятикурсниця Зоряна Вівчар.

Загалом призіві місця у II етапі

Всеукраїнської олімпіади з педіатрії виборювало 33 учасники з 12 ВНЗ України. За умовами її проведення передбачалося оцінювання теоретичних і практичних знань студентів. Теоретична частина завдань містила 50 тестів, практична — чотири клінічні завдання зі складання та інтерпретації лабораторних аналізів та алгоритму практичної навички з різних

розділів педіатрії. Журі під головуванням завідувача кафедри педіатрії №5, професора Віктора Лукашука визначило переможців в особистій першості за сумарною кількістю балів за результатами виконання конкурсних завдань.

Перше місце здобула наша студентка — Наталія Олійник. Інша представниця ТДМУ Ніна Лопуга виборола третє місце.

ПРО СЕНС ЛЮДСЬКОГО ТЕРПІННЯ ЙШЛОСЯ ПІД ЧАС ДУХОВНИХ ЗУСТРІЧЕЙ

У нашому виші кілька років тому започаткували проект духовних зустрічей зі священиками. Адже духовне життя та лікарська практика — поняття

студентами третього курсу медичного факультету та другого курсу стоматологічного факультету зустрівся префект Тернопільської вищої духовної семінарії

нероздільні. Робота лікаря передбачає не лише велику відповідальність, а й отримання задоволення від можливості робити багато добрих справ, допомагати ближнім і зростати не тільки професійно, а й духовно.

Напередодні одного з найбільших християнських свят — Воскресіння Христового з викладачами кафедри фармакології та

імені Патріарха Йосифа Сліпого, отець Ігор Драпак і брат-семінарист Юрій Федоренко.

Під час духовної бесіди йшлося про сенс людського терпіння через призму страждань Ісуса Христа.

Нагадаємо, що проект «Духовні зустрічі в ТДМУ» втілює центр виховної роботи та культурного розвитку університету.

І ЗАБУЯЄ ФРУКТОВИЙ САД

На базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина» Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського студенти шостого курсу та представники деканату медичного факультету посадили 61 фруктове дерево. Ця кількість вибрана не випадково, адже 12 квітня цього року виповнився 61 рік з дня заснування ТДМУ. Таким чином сортові яблуні, груші, сливи й черешні символізуватимуть подяку теперішніх шестикурсників своїй альма-матер за науку, опіку та професійне становлення.

Зазначимо, що всі 60 саджанців, які посадили торік студенти та працівники деканату медичного факультету, стовідсотково прийнялися й уже цвітуть.

Цьогорічний фруктовий сад заклали сортовими деревами

вітчизняного виробництва, зокрема, фермерського господарства «Гадз», що в селі Трибухівці Буцацького району.

Добірку підготовлено за матеріалами прес-служби ТДМУ

Редактор **Г. ШОТ**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАШУК,**
Л. ХМІЛЯР,
М. ВАСИЛЕЧКО
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
ДВНЗ «Тернопільський
держмедуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України»
Індекс **23292**

Видавець:
ДВНЗ «Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України»

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 493-93ПР від 24.11.2010,
видане головним
управлінням юстиції у
Тернопільській області

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг — 3,33 друк. арк.
Наклад — 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у ДВНЗ
«Тернопільський держмед-
університет ім. І.Я. Горба-
чевського МОЗ України».
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА НАШ САЙТ: WWW.MEDYCHNA-AKADEMIA.TDMU.EDU.UA ТА НА СТОРІНКУ У FACEBOOK

Відбулося засідання регіональної ради відзнаки за професіоналізм і милосердя «Орден Святого Пантелеймона». Відкритим голосуванням члени ради визначили номінантів на цю нагороду.

Номінація «Найкращий лікар» – професор ТДМУ, лауреат Державної премії України в галузі науки та техніки Володимир Васильович Бігуняк.

Номінація «Новатор охорони здоров'я» – головний лікар КУТОР «Більче-Золотецька обласна фізіотерапевтична лікарня реабілітації» Любомир Васильович Синоверський.

Номінація «Служіння суспільству» – доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ, голова Тернопільського осередку Всеукраїнського об'єднання «Медики Майдану» Тамара Олександрівна Воронцова.

Номінація «Служіння суспільству» – почесний громадянин міста Тернополя Михайло Ярославович Стасів (померло). Останні роки був заступником головного лікаря з експертизи тимчасової неприцездатності Тернопільського центру первинної медико-санітарної допомоги, у вересні 2014 року пішов добровольцем у зону АТО, де протягом 13 місяців надавав меддопомогу і рятував життя пораненим.

Номінація «Міжнародне співробітництво у галузі охорони здоров'я» – доцент нашого університету, директор навчально-наукового інституту медсестринства ТДМУ Світлана Олександрівна Ястремська.

Серед розмаїття вітчизняних відзнак, якими удостоюють за діяльність у професійній сфері, є особлива. Це – орден Святого Пантелеймона. Його кавалерами стають люди, які своїм життям і невтомною працею творять сьогодення нашої медицини заради благодійної мети – збереження та зміцнення здоров'я українців. Серед кандидатів на нагороду у номінації «Міжнародне співробітництво у галузі охорони здоров'я» – доцент нашого університету, директор навчально-наукового інституту медсестринства ТДМУ Світлана Олександрівна Ястремська. Своєю професійну діяльність вона присвятила медсестринству й вважає, що медичні сестри України і є тією рушійною силою, яка стане в авангарді реформ вітчизняної охорони здоров'я. Досягнути цієї амбітної мети можна вдосконаленням професійної освіти, сформувавши оптимальну модель розвитку медсестринства, яка ґрунтується на міжнародній співпраці та найкращих надбаннях світового й європейського досвіду. В Тернопільському медичному університеті створені всі можливості, щоб запозичувати най-

СВІТЛАНА ЯСТРЕМСЬКА: «МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО РОЗШИРЮЄ ПРОФЕСІЙНІ ОБРІ ВИТЧИЗНЯНОГО МЕДСЕСТРИНСТВА»

кращі напрацювання зарубіжних колег, а також брати участь у спільних міжнародних проєктах.

Своє покликання стати медиком Світлана Ястремська зреалізувала в Чортківському медичному коледжі. 1988 року завершила навчання на факультеті «Сестринська справа», ставши дипломованим спеціалістом. І одразу ж влилася у великий колектив тодішньої Тернопільської обласної лікарні. П'ять років пропрацювала медичною сестрою в торакальному відділенні.

– Потреба отримати більше знань, стати кваліфікованим фахівцем спонукала мене вступити до медичного вишу, – каже Світлана Ястремська, – але, як завжди, не вистачило півбала, отож вирішила спробувати власні сили у педагогічному ВНЗ. І вступила на споріднений з медичною наукою біологічний факультет Тернопільського педінституту, де здобула фах вчителя хімії та біології. Я навіть встигла впродовж шести років попрацювати у школі, де й здобула педагогічний досвід. А згодом захистила кандидатську дисертацію з біохімії. Отримала ступінь кандидата біологічних наук й мене запросили на місце праці в Тернопільський медичний університет на кафедру біохімії. Коли в нашому університеті зорганізували навчально-науковий інститут медсестринства, тодішній ректор ТДМУ, професор Леонід Якимович Ковальчук запропонував мені, як фахівцеві з медсестринської освіти, взяти участь в організації цього структурного підрозділу, мотивуючи це тим, що медсестер повинні навчати медсестри, а не лікарі. Бо й справді, хто краще зрозуміє та знає специфіку медсестринського процесу, ніж медична сестра. А у мене ще й був досвід педагогічної діяльності. Пройшовши всі шаблі медсестринської роботи, мала змогу побачити увесь медсестринський процес, як мовиться, зсередини. Крім того, люблю свою першу професію медсестри, а здобувши ще й педагогічний фах, мені було цікаво втілити в життя нові ідеї в сфері своєї професійної компетенції, мала велике бажання докласти власні зусилля, аби підняти професійний імідж медсестринства.

Але нові часи диктували вже нові умови. Основною вимогою нового структурного підрозділу ТДМУ було створити можливості для підготовки висококваліфікованої медичної сестри, фахівця нової формації. Адаже з'явилися нові технології в охороні здоров'я, нові методи діагностики та лікування, а відтак виникла потреба у нових стандартах рівня медсестринського догляду й опіки. І вітчизняна охорона здоров'я уже потребувала створення нової моделі фахівця, який обізнаний з базовими потребами людини, основами профілактичної медицини, аспектами екології, знається на маркетингу медичних послуг, знайомий з менеджментом, може претендувати на лідерство в медсестринстві. За словами Світлани Олександрівни, коли вона обійняла посаду директора ННІ медсестринства ТДМУ, то розпочала зі

створення нових навчальних програм, спільно з колегами-викладачами реформували навчальні плани, оновили й визначили головні стратегії та методологічні засади навчального процесу в медсестринстві. Відтак запровадили вищу освіту для медсестер, зокрема, втілили проєкт навчання магістрів медсестринства. Відвідуючи закордонні навчальні заклади, побачили, як там здійснюють їхню підготовку без відриву від основного місця роботи, й собі запозичили цей досвід, запровадивши таку форму, як дистанційне навчання. Ясна річ, довелося чимало потрудитися, щоб організувати цей напрям, але разом з колективом однодумців-вик-

ладачів вдалося охопити чималий пласт роботи, створити новий інтернет-ресурс, наповнили його методологічними матеріалами. Отож з 2008 року в ННІ медсестринства ТДМУ навчають за цією програмою бакалаврів, а з 2010 року – вже магістрів медсестринства. Водночас продовжували співпрацю з іноземними закладами-партнерами, налагоджували стосунки з колегами, аби запозичити сучасні тенденції медсестринської освіти. Так, співпрацюючи з Канадським університетом в Едмонтоні, ННІ медсестринства розробив спільний проєкт – елективний курс з посттравматичного стресового розладу, який набув своєї актуальності з початком військових дій на сході України.

– Нині чимало людей як військових, так і цивільних мешканців з територій, де тривають активні бойові дії, страждають від хронічного стресу, – каже Світлана Олександрівна, – і їм потрібно вміло надавати кваліфіковану меддопомогу. Зрозуміло, що й медичні сестри залучені до цієї діяльності, першими зустрічають такого пацієнта й проводять з ним чимало часу. Вигравши грант, який профінансував уряд Канади, ми апробували цей елективний курс у навчальному процесі в нашому інституті. Нині вже пройшли всі етапи апробації, підготовлені тренери для викладацької роботи з цього курсу, підготували посібник, який затвердило Міністерство охорони здоров'я України, студенти отримують ґрунтовні знання. Аби не полишати роботу в

цій царині, вирішили підготувати ще один грант і нас підтримав уряд канадської провінції Альберта. Йдеться про освоєння навичок роботи медичних сестер з людьми, які мають вади слуху. Це теж та категорія осіб, які потребують пильної уваги та професійного догляду. 2017 року ми стали переможцями чергового гранту, організованого за підтримки Альянсу глухих і слабочуючих Канади та України, розробивши ще один курс для медсестер, присвячений медсестринському супроводу людей з вадами слуху.

Потреба українського суспільства в такому виді меддопомоги як паліативно-хоспісна вже давно визріла. Але як з'ясувалося, медичний персонал не завжди готовий до роботи з хворими у термінальній стадії. Тому й ввели в ННІ медсестринства курс паліативно-хоспісної допомоги, аби студенти могли вивчити всі ази паліативного догляду, практично освоїли цей напрямок, щоб згодом кваліфіковано надавати допомогу людям з обмеженим прогнозом життя як в медичному закладі, так і в домашніх умовах.

– Ця ланка медсестринського догляду, по суті, була відсутня в українській охороні здоров'я, тому намагаємося наздогнати та активно освоїти її, адже лише на Тернопільщині майже п'ять тисяч осіб щорічно потребують паліативно-хоспісної допомоги, – ділиться думками директор. – У цьому контексті хочу згадати проєкт «Матра», в роботі якого взяли участь п'ять навчальних закладів України, серед яких був і наш університет. Під час роботи у проєкті, ми побачили, що люди з обмеженим прогнозом життя й інкурабельними хворобами в країнах Єврозою та США не залишені на самоті, а охоплені паліативною допомогою. Ідея щодо створення в Україні служби паліативно-хоспісної допомоги визріла й у нас та виллилася у першу науково-практичну конференцію за цією тематикою, яку провели в ТДМУ на базі нашого інституту. У форумі взяли участь представники МОЗ України, зокрема, колишній міністр охорони здоров'я Василь Князевич.

На цьому заході відбулася знакова для охорони здоров'я країни подія – заснування Всеукраїнської ліги паліативної та хоспісної допомоги, а також був створений Тернопільський осередок цієї громадської організації. Звісно, ми вивчили досвід інших країн, зокрема, великою делегацією побували у хоспісах Польщі, США, аби зрозуміти, як там організовано цей вид меддопомоги та в який спосіб навчають медичний персонал. І згодом самі створили програму з паліативної та хоспісної допомоги й ввели її у навчальні плани для підготовки магістрів і бакалаврів медсестринства. Коли відбувся перший випуск цих фахівців, ми були у числі тих, хто ініціював створення в нашому краї першого закладу такого типу – медичну установу паліативної допомоги «Хоспіс». І зараз тісно співпрацює-

мо з хоспісом. Майбутні медичні сестри, бакалаври проходять там виробничу практику, а також займаються волонтерською діяльністю.

Ще один вектор діяльності ННІ медсестринства – створення умов і підґрунтя для розвитку наукової роботи у сфері медсестринства. Зокрема, успішно діють спільні з канадськими фахівцями проєкти з розмаїтої тематики, приміром, оцінки болю у пацієнтів, медсестринського догляду за хворими з артеріальною гіпертензією. Така дослідницька наукова діяльність знайшла своє відображення у низці наукових праць, методичних матеріалів, і звісно, втілена у практичне медсестринство.

Нині ж усі зусилля викладацького складу ННІ медсестринства ТДМУ спрямовані на те, щоб привести навчальні програми підготовки фахівців медсестринства з вищою освітою до світових стандартів. Центральною фігурою в процесі підготовки молодших медичних спеціалістів є медична сестра з вищим рівнем медсестринської освіти – магістр, доктор філософії. У розвинених країнах світу права, обов'язки та професійні функції медичної сестри значно ширші, ніж ті, що передбачені вітчизняним законодавством. Медсестри з таким рівнем підготовки наділені не лише суто медсестринськими обов'язками, а й займають посади менеджерів лікувальних закладів, проводять науково-дослідницьку роботу з проблем медсестринства, здійснюють фахову педагогічну діяльність у вищих медичних навчальних закладах. Медсестра в зарубіжних закладах охорони здоров'я не помічник лікаря, а його партнер.

– Сподіваємося, що реформи, які нині запроваджує нове керівництво МОЗ України, торкнуться без сумніву й медсестринської ланки, – ділиться роздумами Світлана Олександрівна. – У планах профільного Міністерства – створення медичних закладів, хоспісів, геріатричних будинків, центрів сестринського догляду, де головним персоналом будуть медичні сестри і з середньою спеціальною, і з вищою освітою. Отож є очевидним, що реформована медицина вимагатиме висококваліфікованого молодшого медичного спеціаліста. Тому без постійного руху вперед, розвитку сучасну медичну сестру важко уявити. І ми допомагаємо їй утвердитися в нових умовах, акумулюючи найкращий досвід зарубіжних і вітчизняних медсестринських шкіл. Свідченням цього є той факт, що наші медичні сестри підтверджують свої дипломи на теренах європейського та американського медичного простору, успішно витримуючи конкуренцію з іноземними фахівцями. Це і є результат роботи нашого колективу. Нині в нашому університеті створені всі можливості запозичувати найкращі напрацювання зарубіжних колег. Хочу наголосити, що вітчизняна додипломна освіта є достатньо конкурентоспроможною, гідною, особливо у контексті прийдешніх реформ охорони здоров'я.

**Лариса ЛУКАЩУК,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

АНДРІЙ ПАЛАМАРЧУК: «СТВОРЮЮЧИ ХОСПІС, МАЛИ НА МЕТІ ПРИВЕРНУТИ УВАГУ МЕДИКІВ, СУСПІЛЬСТВА ДО ПРОБЛЕМ НЕВИЛІКОВНО ХВОРИХ»

– Чому вирішили створити повноцінний заклад паліативної допомоги, а не, скажімо, окремий підрозділ у стаціонарі? Як вибудували структуру хоспісу та яку модель надання цього виду меддопомоги обрали?

– У нашому краї майже п'ять тисяч осіб щорічно потребують паліативно-хоспісної допомоги, тому потреба в такому закладі, ясна річ, виникла давно. Були й неодноразово намагання зорганізувати хоспіс, остання спроба – розмістили кілька ліжок паліативної допомоги в одній з міських лікарень, але проіснували вони нетривалий час через обмежене фінансування. Взагалі ж ідея відкриття хоспісу на Тернопільщині довго «блукала» офіційними коридорами. І ось понад півтора року тому, нарешті, вдалося на базі колишньої лікарні позалеженевих форм туберкульозу шляхом перефільювання створити медичну установу паліативної допомоги Тернопільська обласна лікарня «Хоспіс». За модель взяли стаціонарний заклад з амбулаторно-візитувими службами паліативної допомоги та мультидисциплінарною командою. Наша лікарня розрахована на 30 ліжок. Серед пацієнтів переважають хворі у важкому стані з онкологічними та загальносоматичними хворобами на стадії прогресування захворювання та декомпенсації з усієї області.

Ми віддали перевагу хоспісу, аби в майбутньому він став базовим центром для надання цього виду меддопомоги мешканцям краю. В процесі реформування та створення госпітальних округів, яких на Тернопільщині має бути чотири, в структурі кожного з них передбачено заклад стаціонарного типу – хоспіс. Коли ж на Тернопільщині проходила інформаційна кампанія щодо створення госпітальних округів, то разом з фахівцями управління охорони здоров'я ОДА ми проводили зустрічі з депутатами обласної ради, представниками громад, аби роз'яснити, чому саме в кожному окрузі необхідний заклад паліативно-хоспісної допомоги. Я б не назвав це особливими труднощами, але часто наражалися на нерозуміння колег, громадськості, які чомусь сприймали хоспіс через призму геріатрії, хоча це цілком відмінні поняття. Та й у владних структурах не завжди розуміли, чому є потреба саме в такому закладі. Доволі часто мені доводилося розтлумачувати, що пацієнти з обмеженим прогнозом життя також мають право на свою комфортну територію в суспільстві. Створюючи установу паліативної допомоги, мали на меті привернути увагу медиків, громадськості, суспільства до проблем невиліковно хворих людей.

– Як вдалося вирішити питання фінансування закладу, адже утримувати кілька стаціонарних ліжок непросто, а тут медустанова з укомплектованим штатом працівників, витратами на побутові послуги, медпрепарати, утримання пацієнтів?

– Заклад фінансується з обласного бюджету, яким передбачена оплата праці наших фахівців, енергоносіїв, медикаментозного забезпечення та інших потреб. Цих коштів

«Останніми роками в Україні розробили проект Стратегії паліативної допомоги на період до 2027 року, відкрили хоспіси та відділення чи не в усіх регіонах. На Тернопільщині півтора року тому також вдалося зреалізувати давній задум і відчинити двері хоспісу. Нині там надають медичну допомогу 30 невиліковно хворим людям. У закладі зуміли не лише налагодити роботу стаціонару, але й започаткувати нову ланку медичної допомоги – паліативну службу краю. Про сьогодення та перспективи цього закладу розповів Андрій Паламарчук, головний лікар обласної лікарні «Хоспіс», голова Тернопільського осередку ВГО «Ліга сприяння розвитку паліативної та хоспісної допомоги»

не вистачає, вони не покривають потреб хоспісу. Адже пацієнти перебувають у нас, по суті, до останніх днів свого життя. Вони, крім лікарських препаратів, до прикладу, наркотичних середників, які вартують нині доволі недешево, потребують у великій кількості й засобів особистої гігієни, медичного догляду. Тому радо приймаємо добровільну допомогу, налагодили співпрацю з благодійними міжнародними організаціями. З часу створення хоспісу завдяки цьому оновили ліжковий фонд, отримали предмети індивідуального догляду, засоби пересування, постільну білизну, матраци. Це, здавалося б, прості речі, але вони вимагають доволі великих капіталовкладень. До того ж є місцеві меценати, добровільники, з якими співпрацюємо, бо не так просто вижити на ті кошти, що виділила держава. Щоправда, й сподіваємося, що втіляться й наміри МОЗ і вже цього року запрацює Закон України «Про паліативну допомогу», який чітко окреслить систему такої допомоги, визначить порядок її надання, питання міжвідомчої координації у цій галузі та інше. Маю надію, що паліативна допомога, яка потрапила до зеленого пакету медичних послуг, зреалізує своє покликання у суспільстві, а держава стовідсотково профінансує цей вид меддопомоги, як про це заявляє профільне міністерство. На мій погляд, модель хоспісу у нашій країні через економічні негаразди повинна базуватися на дещо інших засадах. Маю на увазі те, що держава повинна взяти на себе повноцінну опіку над соціально незахищеними, особливо тоді, коли людина хворіє на невиліковну хворобу, що має незворотній характер, уже не може себе фінансово забезпечувати. Нам доволі часто доводиться спостерігати ситуації, коли, пройшовши лікування в багатьох медзакладах, пацієнт і його родина фінансово та морально виснажилися, а підтримати їх нікому. Переважна більшість потрапляє до нас на останніх стадіях недуги, коли офіційна медицина вже використала всі свої засоби і пацієнт потребує лише симптоматичного лікування та знеболювального. Тому в питаннях паліативного супроводу повинна допомагати держава до останніх днів життя таких хворих, аби людина не ламала голову, де взяти ліки, чим оплатити послуги доглядальниці. Важко прогнозувати, як поводитиметься розрахунок в умовах нового законодавства щодо надання паліативної допомоги, що міститиме ця компенсація від держави,

але за попередніми підрахунками ліжко-день у такому медичному закладі вартуватиме 400-500 гривень. Це – забезпечення медикаментами, засобами догляду, оплата праці медперсоналу, енергоносіїв та інше. Відповідно до нового законодавства, оплату паліативної допомоги повинна забезпечити держава, але які саме послуги входитимуть у цей пакет? Тому, щоб наблизити цей вид допомоги до недужої людини та водночас здешевити його, запроваджуємо роботу візитувими бригадами

які надаватимуть паліативну допомогу вдома чи за місцем перебування пацієнта.

– Це так звана мультидисциплінарна команда, яка діятиме у структурі вашого закладу? У який спосіб вирішили організувати її роботу?

– Як засвідчує зарубіжний досвід, паліативна допомога повинна долучатися до процесу курації інкурабельних хворих значно раніше та організувати її можна не лише в спеціалізованому стаціонарі, але й навіть у хірургічному відділенні онкодиспансеру чи власному помешканні пацієнта, у місці, де наразі перебуває людина. Надавати таку комплексну паліативно-хоспісну допомогу повинна мультидисциплінарна команда. Цього року плануємо розширити послуги нашого закладу, створивши візитувими бригадами. Маємо намір налагодити задля цього співпрацю з центрами первинної медико-санітарної допомоги, з онкодиспансером, закладами загальнолікарняної мережі. Розпочнемо з Тернопільського району та Тернополя, який територіально наближений, а згодом розширити власні послуги до меж госпітального округу. Мультидисциплінарна бригада повинна першою

під'єднатися до процесу надання такого виду меддопомоги, а не пацієнт збитися з ніг в її пошуках. Український менталітет вирізняється тим, що всі свої проблеми зі здоров'ям людина не хоче поширювати за межі свого помешкання й останні дні свого життя із захворюванням у термінальній стадії також хоче провести вдома, тобто в колі близьких і рідних. Наше завдання – допомогти родині та пацієнтові залишити мирське життя з гідністю, без болю та страждань. Це й покликана здійснити бригада служби паліативної допомоги. Щоб її дії були професійними, маємо передусім добре вишколити персонал. Найкраще це, на мій погляд, зробити в структурі окремого закладу, де з роками напрацьовується ціла філософія надання паліативної допомоги.

Під час конференції «Паліативна допомога в Євроазійському регіоні», де були учасники і з європейських країн, і з колишнього соцтабору, я спілкувався з представниками Молдови, які обрали страхову модель медицини. З'ясувалося, що в них доволі велика різниця у фінансуванні одного ліжко-дня в стаціонарі та витратами на візитувими бригадами. Тому вони й вирішили робити ставку на візитувими службу, адже оплата за послугу значно менша, а ефект досягається не гірший, ніж у стаціонарі. Запровадивши таку модель, мають можливість охопити більше коло потребуючих та отримують фінансування від Фонду державного страхування з медичної допомоги. Так працюють у всіх країнах. Запроважуючи діяльність візитувими бригад, зможемо ще й проводити диференційований відбір хворих для стаціонарного лікування під час медичного нагляду за таким хворим вдома, отже, пацієнт не залишається поза увагою. Взагалі ж паліативна допомога повинна розпочинатися у момент встановлення діагнозу невиліковного прогресуючого захворювання. І навіть у закладах третинного рівня може одночасно й надаватися загальна паліативна допомога. Зрозуміло, що нині це видається дещо дивним і не всі заклади, та й медичні працівники, до такої моделі готові, тому пропагуємо та ведемо роз'яснювальну роботу у цьому напрямку.

– Які важливі проблеми, крім фінансової, постали перед вами під час організації роботи хоспісу?

– Ще на початку його створення поставили за мету, що це буде Центр організаційно-методичної та навчальної роботи для студентів Тернопільського державного медуніверситету ім. Івана Горбачевського та фахівців усіх медустанов у межах госпітальних округів на території нашої області. Тому й вирішили створити повноцінний заклад, бо досягти цієї мети в межах окремого відділення важко. Але, як з'ясувалося, проблема не лише в недостатньому фінансуванні, але й з персоналом, який не завжди готовий до роботи з хворими у термінальній стадії. Після перепрофілювання нашого закладу, зіткнулися з проблемою плінності кадрів – медичні працівники, які добре зарекомендували себе у фтизіатрії, не змогли працювати в умовах хоспісу. Взагалі ж проблема кадрів багатовекторна.

Це і зниження зарплатні, відсутність надбавок, але найголовніша – це психологічний чинник. Професійне вигорання, постійний контакт з невиліковними пацієнтами негативно позначається на психологічному стані медичних працівників. Це не дивно, бо у вітчизняних вишах навчають з ухилом, що лікар має бути налаштований на одужання пацієнта. Тому й лікарям психологічно важко допомагати, знаючи, що позитивного результату не буде. Не всі медики можуть перемотати в собі догму, яка закладена ще під час навчання, та подолати цей психологічний Рубікон. Зараз у медичних колах точаться дискусії з приводу, чи варто в переліку лікарських спеціальностей виокремлювати паліативну допомогу. Чи це має бути окрема спеціальність, а чи ліпше доповнити існуючі спеціальності паліативним статусом? На мою думку, було б краще до вже існуючих спеціальностей додати розділ паліативної допомоги, адже це дуже широкий спектр нозологій. Скажімо, до нас доправляють пацієнтів з різними формами онкологічних захворювань і один фахівець не може «охопити» всі локалізації. Навчитися допомогти за певних симптомів – це завдання післядипломної освіти, коли лікар певної спеціалізації може пройти одно- чи двомісячні курси, щоб вивчити всі ази паліативної допомоги й практично освоїти цей напрямок.

Щодо інших проблем, з якими зіткнулися на початку організації хоспісу, то непростим було налагодити роботу психотерапевтичної служби. Важливо, й ми створили усі умови, коли біля інкурабельного пацієнта може перебувати цілодобово його родич або ж близька людина, це дуже суттєві моменти роботи хоспісу.

– Що плануєте на найближчу перспективу?

– На мій погляд, ми повинні зробити наголос на візитувими службі, запровадивши пацієнту орієнтовану модель паліативної допомоги. У такий спосіб вдасться охопити ширше коло затребуваних осіб, проводити диференційований відбір пацієнтів та наблизити цей вид допомоги до місця перебування хворого. У планах – створення телефонної гарячої лінії, Скайп-зв'язку, за якими можна було б отримати цілодобову консультативну допомогу, підтримку, професійну пораду, відкорегувати стан пацієнта, над цим ми зараз працюємо. Маємо намір створити диспетчерську, так званій кол-центр, де можна було б спілкуватися в телефонному режимі. Потреба суспільства в такому виді меддопомоги вже давно визріла, і ми будемо її й надалі розвивати. Нині паліативна допомога разом з екстреною занесена в зелений пакет медичних послуг. Неабияка заслуга в цьому й громадських організацій, які останні п'ять років любіють питання захисту невиліковно хворих пацієнтів, але без підтримки держави – не обійтися. Лише у тісному тандемі зможемо поліпшити якість життя безнадійно хворих співвітчизників – і це шлях до цивілізованого суспільства.

ОКСАНА ПЛИГА: «ДЛЯ УСПІШНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТАМ СТВОРЕНІ ВСІ УМОВИ»

Оксана Плига навчається на 4 курсі медичного факультету. Староста групи. Відвідує науковий студентський гурток з дерматовенерології, де під керівництвом професора кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Світлани Олександрівни Галникіної поглиблює й вдосконалює свої знання з цієї дисципліни. Серед улюблених також терапія, педіатрія, неврологія, психіатрія.

— Дуже цікавою є кардіологія — наука, що вивчає будову й функціонування серця, а також перебіг і лікування серцево-судинних захворювань. Кажуть, що серед усіх розділів внутрішньої медицини кардіологія найважча. Можливо. Але мене це не лякає. У нас прекрасні викладачі і я з нетерпінням чекаю лекцій

та практичних занять з кардіології, що входять до навчальної програми 5 курсу.

— Ви зростали в родині медиків?

— Ні, ніхто з моїх рідних до медицини стосунку не має. Але батьки мій вибір підтримали і я їм вдячна. Мама з татом проживають в селі Волиця Бережанського району. Там я народилася, навчалася в школі. Закінчивши на «відмінно» 11 клас, успішно склала ЗНО та подала документи до ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського. Лікарський фах обрала, бо тільки про нього й мріяла. Як на мене, це найкраща в світі професія. Але, щоб здобути її, треба багато та наполегливо вчитися. Всі мої одногрупники — люди, налаштовані на навчання. І загалом група дуже хороша, дружна. Нас познайомив і згуртував рідний університет. Для успішного навчання маємо всі умови: добре обладнані аудиторії та кафедри, навчальні лабораторії й навчально-практичні центри первинної медико-санітарної допомоги.

Відтак студенти отримують не лише теоретичні знання, а й добру практичну підготовку. Важливу роль відіграє також літня виробнича практика.

— Де проходите тиме її цього літа?

— У Бережанах, у центральній районній лікарні. Буду помічником лікаря в стаціонарних відділеннях терапевтичного, хірургічного, педіатричного профілю та акушерсько-гінекологічному.

— Але канікули ніхто не скасував. Що в планах?

— Плани різні. Найбільше тишить можливість побути вдома з батьками й молодшою сестрою. Уляна теж студентка. Навчається на 1 курсі Тернопільського національного технічного університету.

— Вільний час зазвичай використовуєте...

— ... для активного відпочинку. Люблю волейбол, теніс, туризм. У школі була членом волейбольної команди, їздила на змагання. Захоплююся мандрівками. Поки що Україною, але з

запровадженням безвізового режиму й закордонні мандрівки на часі. А ще канікули — це можливість читати книжки, на які не мала часу під час навчання.

— Яким авторам надаєте перевагу?

— Сучасним. З останніх книг, які прочитала, — «Аптекарь» американської письменниці Стефані Майєр. Дуже цікава!

— Ваш улюблений вислів?

— «Не нашкодь» — відомий постулат батька медицини Гіппократа.

— Поділіться враженнями про недавнє святкування Великодня.

— До нас в гості приїхали родичі, які мешкають на сході України, за 30 км від Донецька, але це контрольована Україною територія. Ми не бачилися 15 років. Готуючись до свята Воскресіння Христового, пекли паски, збирали й прикрашали великодні кошики, в неділю всією родиною ходили до церкви. Наступного дня відвідували знайомих. А ще в обливаний понеділок хлопці обли-

вали дівчат водою, бо це теж великодні традиції. Було весело та гамірно. Дуже люблю великодні свята і чекаю на них з радістю.

— У студентів-медиків навчальний графік напружений і треба правильно організувати свій час. Вам вдається?

— Загалом так. Повернувшись з університету і попоївши, одразу сідаю читати. Увечері, щоб відпочити та налаштуватися на сон, читаю книжку. Якщо після підготовки до занять залишається більше часу, використовую його для прогулянок, спілкування з друзями. Найнапруженіша пора — сесія. Готуючись, забуваєш про сон і відпочинок, зате, склавши іспит, почувашся щасливою.

— До літньої сесії часу залишилося небагато.

— Так, 15 травня закінчується навчання й починається екзаменаційна пора. Складатиму чотири іспити та чотири заліки.

— Бажаю успіху.

— Дякую.

Лідія ХМІЛЯР

ВІВІРЕННЯ ЗНАННЯМИ

ВИБОРОЛА ПЕРШЕ МІСЦЕ В ОЛІМПІАДІ З ЕНДОКРИНОЛОГІЇ

У Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського 12-13 квітня відбувся другий етап Всеукраїнської студентської олімпіади з «Ендокринології». Участь у цих змаганнях взяли понад 30 студентів з медичних вишів України. Майбутніх лікарів з початком олімпіади привітав проректор з

Аркадій ШУЛЬГАЙ — проректор ТДМУ, професор, **Надія ПАСЕЧКО** — професор ТДМУ, голова журі олімпіади

ознайомила з умовами та порядком проведення другого етапу змагань.

Організаційний комітет підготував творчий подарунок для молоді й учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасного акушерства».

Під час олімпіади студенти мали виконати низку завдань упродовж чотирьох турів. Перший тур передбачав комп'ютерне тестування з усіх розділів навчальної дисципліни, містив і питання з бази даних ліцензованого іспиту «Крок-2». Потрібно було дати відповідь на 100 запитань упродовж 100 хвилин. Студенти з інших міст мали можливість на собі відчути систему незалежного оцінювання знань, яка успішно діє в нашому університеті впродовж багатьох років.

Під час другого туру учасники олімпіади давали письмові відповіді на багаторівневі ситуаційні задачі. Другий тур передбачав курацію хворого з використанням інтерактивної дошки в центрі стимуляційного навчання. У четвертому турі студенти повинні були інтерпретувати лабораторно-інструментальні дані з подальшою корекцією лікування.

За результатами всіх виконаних завдань упродовж чотирьох турів перше місце отримала студентка ТДМУ Тетяна Сімора. Другу сходинку посіла студентка Івано-Франківського національного медичного університету Ірина Семенів. Третє місце виборола студентка Львівського національного медичного університету імені Д.Галицького Марта-Марія Паук.

Прес-служба ТДМУ

ІГРИ

СТУДЕНТИ-ІНТЕЛЕКТУАЛИ ОРГАНІЗУВАЛИ ЧЕМПІОНАТ

У нашому ВНЗ завдяки активній роботі клубу інтелектуальних ігор відбувся перший чемпіонат з гри «Що? Де? Коли?». Нагадаємо, що наші студенти впродовж цього навчального року та попередніми роками постійно підтримують розви-

творчу команду однодумців для організації цього чемпіонату. Олег Кривий став ведучим заходу. Варто згадати тих, хто багато часу й зусиль доклав для того, щоб турнір відбувся, зокрема Наталію Петрову, Марію Ханас, Таїсію Білоножку, Дмитра Гаврисюка.

ток інтелектуальних ігор у виші. Це чудова альтернатива тематичному відпочинку.

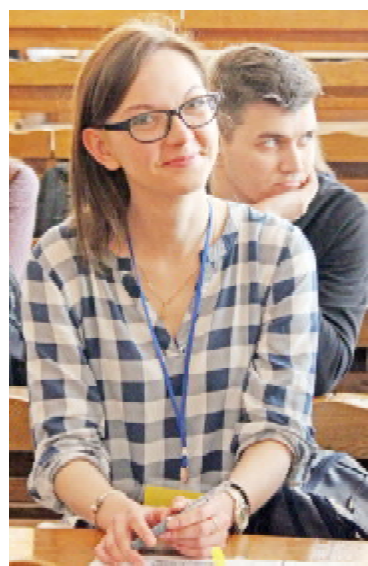
Загалом у турнірі взяла участь 10 команд різних курсів і факультетів. Право змагатися у фіналі вибороли вісім команд креативних студентів-інтелектуалів. Чемпіонат складався з п'яти етапів, кожен з яких мав три тури по 12 запитань.

Відбіркові ігри відбулися у читальній залі бібліотеки ТДМУ, а фінальні змагання тривали в адміністративному корпусі університету. Організаторами та ідейними натхненниками проекту є студентки Софія Гащак та Юлія Бандрівська. Їм вдалося сформувати

У загальному підсумку перше місце здобула команда шостого курсу медичного факультету «Ветерани «Що? Де? Коли?»», другою стала команда п'ятого курсу «БМП», третє місце виборола команда третього курсу — «Молоді і перспективні». Організатори сподіваються, що цей турнір стане постійним і восени клуб інтелектуальних ігор знову організує чемпіонат.

Оргкомітет заходу висловлює подяку адміністрації ТДМУ, студентському парламенту нашого університету за допомогу та підтримку.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Тетяна СІМОРА — студентка ТДМУ

науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шул'гай, який побажав успіхів і всіляких гараздів. Завідувач кафедри внутрішньої медицини №1, професор Надія Пасечко зазначила, що всі, хто у ці дні приїхав для участі в олімпіаді, вже є переможцями, адже стали кращими з кращих у своїх університетах. Вона також

До когорти перших випускників нашого вишу, а нині – авторитетних фахівців, які зробили вагомий внесок у розвиток медичної науки і практичної медицини та здобули щиро повагу й заслужене визнання колег і всієї громадськості, належить доктор медичних наук, професор кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини ТДМУ Євген Михайлович Стародуб. Сьогодні шановний Євген Михайлович – гість нашої рубрики «Вітальня». Готуючись до інтерв'ю, сподівалася на цікаве спілкування й не помилилася. Євген Михайлович щиро розповів про пам'ятні події власного життя, улюблену роботу, про те, що вкладає в поняття «відпочинок» і за що вдячний долі.

«ВЧИВСЯ НА «ВІДМІННО», ОТРИМУВАВ ПІДВИЩЕНУ СТИПЕНДІЮ»

– Євгене Михайловичу, в медицині ви вже понад півстоліття. Як усе починалося? Чому вирішили стати лікарем?

– Я народився 1938 року в селі Іванківці Дунаєвського району

Чотирирічний Євгенко СТАРОДУБ з двоюрідною сестрою Ніною (1942 р.)

на Хмельниччині. Під час німецької окупації 1942 року мама захворіла на висипний тиф і була на волосину від смерті. Мені, малому, запам'яталися слова сільського фельдшера, який лікував маму: «Гані або пощастить жити, або ні». Я дуже боявся, що мама помре, але, Богу дякувати, вона здолала хворобу. Мабуть, ті дитячі спогади підсвідомо вплинули на мій вибір майбутньої професії. А ще – розповіді маминою двоюрідного брата, фронтовика, який після закінчення війни вступив до Станіславського (нині Івано-Франківського) медінституту. Студентом він приїжджав до нас на канікули й так гарно змальовував свою майбутню професію, що я теж вирішив стати лікарем.

1955 року з відмінними оцінками закінчив середню школу в селі міського типу Дунаївці, куди переїхали мої батьки, і вирішив подавати документи до Вінницького медичного інституту.

– Ваші батьки теж були медиками?

– Ні. Тато працював водієм, мама господарювала вдома, бо хоч і стала на ноги після тифу, але часто хворіла. У школі я дуже любив хімію, фізику й сам май-

стрував моделі вітряків, радіоприймачі... Але захоплення медициною переважило. У черзі до приймальної комісії Вінницького медичного інституту познайомився з хлопцем з Дніпропетровщини. Він запропонував їхати до Києва й там подати документи до медичного ВНЗ, бо Вінниця, мовляв, периферія. Ідея мені сподобалася, дарма що раніше далі Хмельницького я не бував, а тим більше – у Києві.

Секретар приймальної комісії медінституту (нині – Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця) порадив вступати не на медичний, а на педіатричний факультет, де менший конкурс, а відтак більше шансів вступити. Але я не погодився, бо, як більшість хлопців-абітурієнтів, бачив себе хірургом. Якщо не поталанить вступити, міркував, піду в армію, відслужу й знову подаватиму документи.

Щоб стати студентом, треба було скласти чотири іспити: український твір, російський диктант, хімію та фізику. Побоювався, що в творі від хвилювання зроблю якусь помилку. Коли ж отримав «чотири», зітхнув з полегшенням. Інші іспити склав на «відмінно». З 20 балів (максимум) набрав 19. Телеграмою повідомив батькам, що вступив до Київського вишу, і вдома зчинився переполох. «Чому Київ? Їхав у Вінницю, а як в Києві опинився?», – губилися в здогадах мама з татом.

– Отже, ви стали студентом медінституту в столиці України. Як же у ваше життя ввійшов Тернопільський державний медичний інститут (нині – університет)?

– Неочікувано. Медицина мене цікавила, вчився я на «відмінно», отримуючи підвище-

Євген СТАРОДУБ з доньками Світланою та Лілею (1990-і роки)

ПРОФЕСОР ЄВГЕН СТАРОДУБ:

ну стипендію, був старостою групи. Про те, що в Тернополі заснують медичний інститут і туди переведуть частину студентів 2-3 курсів, почув на зборах факультету, а я саме закінчив два курси і в Тернопіль переїхав на третій. Подумав: в Києві живу на квартирі, бо місця в гуртожитку не знайшлося, батьки допомагають як можуть, а від Дунаєвця до Тернополя ближче. Тож написав заяву про переведення на навчання до новоствореного вишу. Так з 1957 року розпочався новий період мого життя.

Тернопіль і медінститут мені полюбилися одразу. Тут я зустрів прекрасних викладачів, зокрема, на 3 курсі деякі заняття з хірургії провадив перший ректор ТДМІ, доцент Петро Омелянович Огій. Я був старанним студентом і всі роки навчання отримував підвищену стипендію. Відвідував студентський науковий гурток з терапії, на п'ятому курсі написав наукову роботу з гастроентерології, за яку отримав похвальну грамоту на Всесоюзному конкурсі студентських робіт.

Мешкав у студентському гуртожитку, розташованому на одній з центральних вулиць Тернополя (тепер – корпус фармацевтичного факультету). Добрі умови проживання – це теж було дуже важливо. Нині, озирюючись назад, з теплотою згадую ті роки.

«МРІЯВ ПРОДОВЖИТИ НАВЧАННЯ В АСПІРАНТУРІ, АЛЕ СПОЧАТКУ ОТРИМАВ СКЕРУВАННЯ НА РОБОТУ»

Після закінчення ТДМІ 1961 року отримав диплом з відзнакою. Мріяв продовжити навчання в аспірантурі, але в ті часи

існував так званий державний розподіл: випускників вишів скеровували на роботу. В комісії, яка вирішувала куди кому їхати, була представник обкому компартії. Коли дійшла черга до мене – висловилися категорично: «На Донбас его!». «Ви ж мене не спитали», – промовив я ошелешено. Бо, отримавши, як тоді казали, червоний диплом,

Євген СТАРОДУБ з дружиною Марією та старшою донькою Лілею (1970-і роки)

мав право першочергового вибору місця роботи. «Нет, на Донбас!», – не вгамовувалася другий секретар обкому. Її зупинив ректор Петро Омелянович Огій та спокійно поцікавився, чи згоден я попрацювати лікарем в селі Сушин Тербовлянського району на Тернопільщині. Я відповів ствердно й питання мого працевлаштування вирішилося.

Але життя динамічне. Згодом з'явилася можливість попрацювати рентгенологом і за сумісництвом – терапевтом у Скалатській районній лікарні. Я подав відповідну заяву в облздоровідділ і отримав скерування на роботу. Через рік мені запропонували переїхати до Кременця – місцевому медучилищу потрібні були штатні викладачі. Охоче погодився. Викладацька та наукова діяльність – це те, що цікавило

мене найбільше. 1964 року з оголошення в газеті довідався про відкриття аспірантури на кафедрі факультетської терапії ТДМІ, подав документи для участі в конкурсі й успішно склав іспити. За роки навчання в аспірантурі на кафедрі терапії написав кандидатську дисертацію на тему «Осмотична резистентність тромбоцитів і резистентність капілярів при деяких захворюваннях органів травлення». Моїм науковим керівником під час роботи над кандидатською був перший завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, а згодом завідувач кафедри факультетської

терапії, професор Михайло Григорович Масик – чудова людина та авторитетний вчений.

Захистивши в Києві кандидатську дисертацію, повернувся в альма-матер кандидатом наук. Працював асистентом кафедри факультетської терапії, а з 1981 до 1988 року – доцентом кафедри терапії новоствореного факультету вдосконалення лікарів Тернопіль-

ського медичного інституту. Продовжував наукові дослідження, що стосувалися мого улюбленого підрозділу медицини – гастроентерології. Науково обґрунтовані результати досліджень стали підмурівком для написання докторської дисертації на тему «Нові підходи до етіології, патогенезу та терапії виразкової хвороби». Поїхав захищатися в другий Московський медінститут ім. Пирогова, але з'ясувалося, що на захист там треба чекати 3-5 років. «Черга», – пояснили, почувши, що я з України.

Засмучений, повернувся до Києва й тут несподівано для себе отримав підтримку. Тодішній ректор Київського медичного інституту, професор Євген Гончарук, переглянувши мою роботу, сказав: «Здавай документи, восени будеш захищатися».

«У МЕДИЦИНУ ТРЕБА ЙТИ ЗА ПОКЛИКОМ СЕРЦЯ»

Того ж таки 1988 року я отримав диплом доктора медичних наук та звання професора, очолив кафедру терапії та сімейної медицини ФПО.

БУВ ЗА КРОК ДО НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ

— Але ви не лише керували кафедрою терапії та сімейної медицини факультету післядипломної освіти ТДМУ, а й були деканом цього ж факультету?

— Так, понад двадцять років. З січня 2010 року працюю на посаді професора кафедри поліклінічної справи та сімейної медицини ТДМУ, яка тепер має

телем з великої літери для вас?

— Петро Якович Григор'єв — доктор медичних наук, професор, відомий терапевт-гастроентеролог, який розробляв методи діагностики та лікування захворювань шлунково-кишкового тракту. Рівних йому щодо професіоналізму в колишньому СРСР не було. Він прищепив мені любов до гастроентерології як науки. Дослідження, до яких долучав мене Петро Якович, викликали захоплення. Пригадую, в день, коли кафедра отримала перші ендоскопи, Петро Якович зібрав колектив: «Хто поїде на курси з ендоскопії в Москву?». Зголосився я. Повернувшись, започаткував ендоскопічні дослід-

операційної хірургії та топографічної анатомії, доцентом Михайлом Терентійовичем Герасимцем, завідувачем кафедри гістології, професором Іваном Васильовичем Шустом, завідувачем кафедри мікробіології, професором Іваном Олександровичем Ситником. Подальші спільні дослідження з допомогою електронного мікроскопа підтвердили результати попередніх. Але виявлені бактерії необхідно було висіяти, отримати нові й таким чином підтвердити їх наявність. Висіяли, але живої культури бактерії не отримали. Не росла. І я відмовився від подальших спроб.

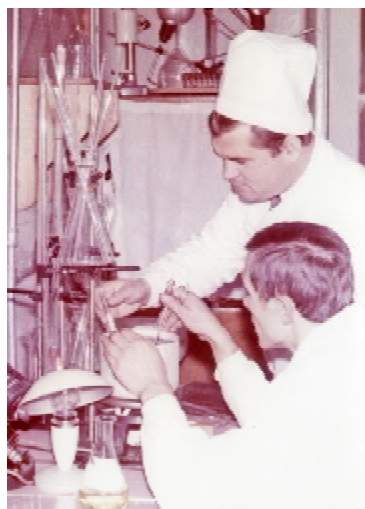
— Що ж, як згодом з'ясувалося, стало причиною невдачі?

— Відсутність спеціального живильного середовища. Через два роки світ облетіла звістка, що австралійські медики Баррі Маршалл і Робін Воррен виділили первинну культуру бактерії, яка викликає гастрит. 2005 року вони отримали за це Нобелівську премію з медицини. Я був на конгресі в німецькому місті Фрайбурзі, де Баррі Маршаллу та Робін Воррену її вручили.

«НІЧОГО ЦІННІШОГО ЗА РОДИНУ НЕМАЄ»

— Не один десяток років ведете консультативний прийом пацієнтів гастроентерологічного відділення та денного стаціонару в Тернопільській міській лікарні №2, а також практичні заняття в поліклініці зі студентами 6 курсу нашого університету. Як розпоряджаєтеся вільним часом?

— Присвячую його улюбленій науці — медицині. Багато читаю.

Євген СТАРОДУБ з молодим науковцем проводять лабораторне дослідження (1980-і роки)

Зібрав багатющу бібліотеку медичної літератури. Телевізор майже не дивлюся. Щоб поспілкуватися з природою — їду на дачу. Там гарно. На подвір'ї ростуть груші та яблуна, які я свого часу посадив. Поруч ліс. Коли була жива дружина — вся дачна ділянка

була засіяна квітами. Вона дуже любила землю, квіти. В згоді й любові ми прожили з Марією 48 років, виховали двох доньок, дочекалися онуків. Вдячний Богу, що дав мені щастя зустріти її в цьому житті.

— Ваша покійна дружина теж була лікарем?

— Ваші доньки теж обрали лікарський фах?

— Так, обидві з відзнаками закінчили ТДМУ. Спеціальність Лілі — акушер-гінеколог, Світлана — терапевт, доцент факультету післядипломної освіти. Маю четверо онуків і маленьку правнучку Лілічку.

— Хтось з онуків теж одягнув білий лікарський халат?

— Інга — студентка 5 курсу ТДМУ. Тішуся, що вона вирішила стати лікарем і поважаю її вибір. Перекоаний, що в медицину треба йти за покликом серця. Інакше фахівцем не стати. Душею, серцем маєш відчувати, що це твоє покликання. Знаю по собі.

— Ваші рідні — ваша опора?

Професор Євген СТАРОДУБ з лікарями-курсантами (1992 р.)

— Так. І теж закінчила наш ВНЗ, лише пізніше від мене. Коли ми познайомилися, я навчався в аспірантурі. Як нині пам'ятаю той сонячний весняний день. Виходжу з гуртожитку, де мешкав, а мені назустріч — вродлива дівчина. З першого погляду в душу мені запала. Познайомилися. З'ясувалося, що ми з Марією — земляки. Обоє родом з Хмельниччини, та й села наші по-сусідству. Почали зустрічатися, а через рік одружилися.

Багато років покійна дружина пропрацювала дільничним педіатром. Могла перейти на роботу в обласну дитячу лікарню, але відмовилася. Казала, що їй треба бачити маленьких пацієнтів у домашніх умовах. Була висококласним спеціалістом, чуйним і безвідмовним. Лікарем від Бога. Померла п'ять років тому. Ніби передчуваючи близьку розлуку, на своє 70-річчя збрала разом усю родину, розчулено вдивлялася в рідні обличчя. А через місяць її не стало.

— Так. Нічого ціннішого за родину немає. Діти мене люблять, я це відчуваю, і я їх люблю. На свята ми завжди разом. Коли була жива дружина — всі збиралися у нас вдома. Тепер на Новий рік, Різдво, Великдень я гостюю в дітей. Щонеділі вранці йду до церкви на перше Богослужіння. Для мене це важливо. Я людина віруюча й вважаю: якщо відданий Богу, то й веди себе, як гідиться християнину.

Сьогодні в професора кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини ТДМУ Євгена Михайловича Стародуба — ювілей. Редакція газети «Медична академія» щиро вітає шановного Євгена Михайловича з 80-річчям. Зичимо здоров'я, родинного затишку, енергії та наснаги на довгі роки, радості й достатку.

Лідія ХМІЛЯР

назву кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини. У нас чудовий колектив. Усі мої колеги — прекрасні фахівці, інтелігентні, позитивно налаштовані люди. Задоволений, що працюю поруч з ними. Загалом у житті мені таланило на добрих, надійних людей, для яких справа — головне. Мабуть, тому мені скрізь працювалося добре.

— Ваш загальний стаж роботи терапевтом налічує...

— ... 57 років.

— І ви належите до людей, готових навчати й ділитися найціннішою інформацією та досвідом з молодими колегами. Під вашою редакцією 2000 року побачив світ навчальний посібник для студентів і лікарів-інтернів «Хвороби органів травлення. Діагностика і лікування». 2005 року — посібники «Алгоритми діагностики та лікування хронічних захворювань органів травлення», «Сімейна медицина», 2008-го — «Алгоритм діагностики і лікування невідкладних станів в терапевтичній практиці». Ви видали компакт-диск з питань гастроентерології. Серед ваших учнів — 10 кандидатів і один доктор медичних наук. А хто в професійному сенсі став Учи-

ження шлунково-кишкового тракту в Тернопільській обласній клінічній лікарні.

— 1980 року в статті, яку надрукували у співавторстві в журналі «Клиническая медицина», ви описали феномен «нестерильного шлунка», зазначивши, що «серед мікроросинок, ентероцитів, розміщених в глибині крипт, при електронно-мікроскопічному дослідженні з великою ймовірністю знайдено мікробні тіла різних бактеріальних асоціацій». Хоча на той час вважалося, що шлунок стерильний, а до виразкової хвороби призводять не бактерії, а нездоровий спосіб життя та стреси. Тобто ви стояли на порозі відкриття бактеріальної природи гастриту, а також виразки шлунка й дванадцятипалої кишки. І за крок — до Нобелівської премії з фізіології та медицини. Розкажіть, будь ласка, про цей факт з вашого наукового життя.

— Коли під час ендоскопічного дослідження я побачив в мікроскоп щось схоже на мікроорганізми в тканинах шлунку, спершу подумав: «Може, ендоскоп забруднений? Але ні, я його ретельно стерилізував». Поділився отриманими даними з колегами — завідувачем кафедри

24 квітня відзначає 80-літній ювілейний день народження професор кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини Євген Михайлович СТАРОДУБ.

Вельмишановний Євгене Михайловичу!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Ви прийшли до нас на кафедру первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики-сімейної медицини визнанням науковцем, авторитетним лікарем, досвідченим педагогом і високодосвідченим організатором системи медичної освіти. Ваш фундаментальний підхід до кожної справи, висока відповідальність і працездатність посилили авторитет нашого колективу, задавши високу планку вимогливості для працівників кафедри у всіх видах діяльності. Ваш життєвий шлях став для нас прикладом натхненної праці та високих моральних якостей людини. Ми радіємо з того, що Ви такий поважний ювілей зустрічаєте в нашому колективі.

Бажаємо Вам міцного здоров'я, наснаги у Вашій шляхетній діяльності, добробуту, людського тепла, оптимізму, довгих років радісного та щасливого життя.

Колектив кафедри первинної медико-санітарної допомоги та загальної практики сімейної медицини

ОБРАЛИ НАЙКРАСИВІШУ СТУДЕНТКУ

Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

Неймовірне свято краси, грації, талантів та юності відбулося 15 квітня під час конкурсу «СтудМіс ТДМУ-2018». Цього вечора у драмтеатрі обирали найкрасивішу студентку Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. За головну корону року боролися 12 конкурсанток.

Захід відбувся у східному стилі. Навіть на початку програми ведучий Роман Балич з'явився в образі султана, у створенні якого йому допомогли студенти з Єгипту, які навчаються в нашому університеті. Іншим ведучим вечора був Валентин Котик.

Конкурс краси відбувся за підтримки адміністрації та студентського парламенту ТДМУ.

Під час першого виходу на

«СтудМіс ТДМУ-2018» – студентка 4 курсу медичного факультету Катерина БІГУНЯК

сцену дівчата мали завдання не лише продемонструвати вміння дефілювати на сцені, а й оригінально представити себе.

І в кожній принцесі, а саме такими були наші дівчата цього вечора, обов'язково повинен бути свій «коронний номер», яким вона зможе вразити тих, хто поруч. Тож у наступному виході на сцену студентки ТДМУ демонстрували власні таланти.

Традиційний вихід у купальниках був також стилізований під східні мотиви. Вбрання дівчат нагадувало танцювальні костюми танцю живота.

Завершальним акордом вечора став вихід у вечірніх сукнях.

Розважали глядачів, які прийшли підтримати конкурсанток, танцювальна студія «Freedom», «Тамані денс студіо», один з кращих кавер-бендів «Багс Бані», гурт «Творчі» та «Снед-ап».

Перемогу виборола студентка четвертого курсу медичного факультету Катерина Бігуняк.

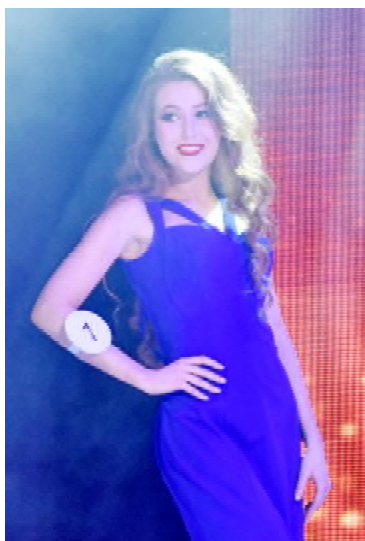
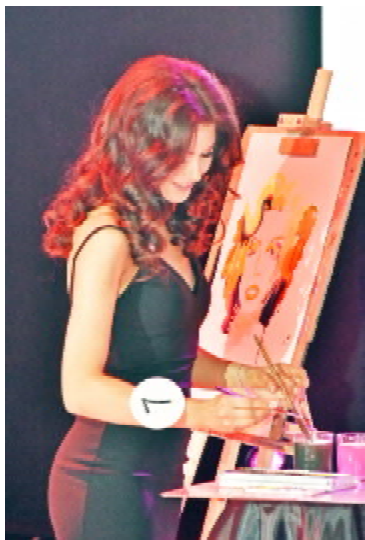
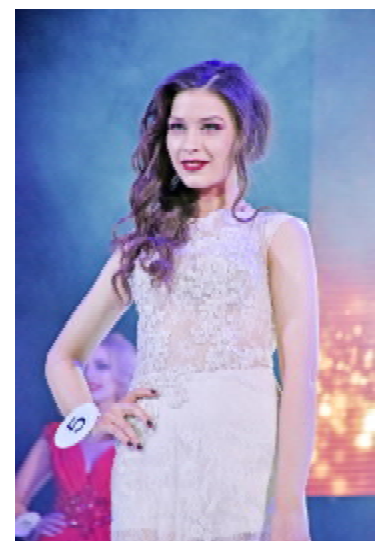
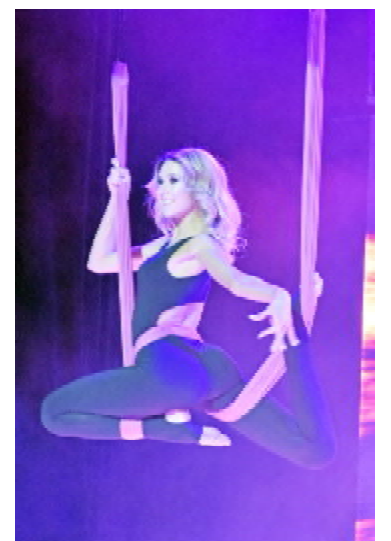
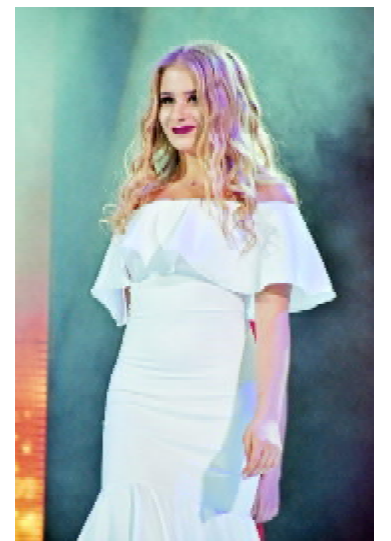
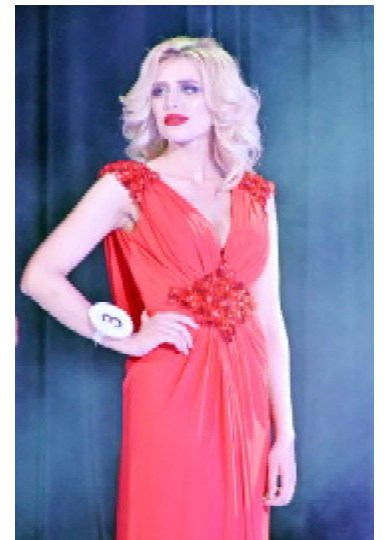
Першою віце-міс стала студентка другого курсу стоматологічного факультету Христина Кулі-

ковська, звання другої віце-міс отримала студентка другого курсу медичного факультету Вікторія Хилюк.

В інших номінаціях перемогли: «СтудМіс Елегантність» – студентка першого курсу ННІ медсестринства Ольга Ковальчук, «СтудМіс Посмішка» – студентка першого курсу стоматологічного факультету Інна Гевал, «СтудМіс Модель» – студентка першого курсу медичного факультету Діана Стечишин, «СтудМіс Фото» – студентка четвертого курсу медичного факультету Вікторія Ковалик, «СтудМіс Just One» – студентка четвертого курсу медичного факультету Катерина Бігуняк, «СтудМіс Ferrizo» – студентка другого курсу медичного факультету Вікторія Хилюк, «СтудМіс Beauty Club» – студентка першого курсу медичного факультету Соломія Сампара, «СтудМіс City Life» – студентка другого курсу медичного факультету Галина Демкович, «СтудМіс Allure» – студентка другого курсу медичного факультету Мирослава Кравчук, «СтудМіс Інтернет

симпатій» – студентка другого курсу медичного факультету Катерина Дзюба.

Найбільшу підтримку глядачів залу отримала студентка другого курсу стоматологічного факультету Христина Куліковська, яка удостоїлася титулу «СтудМіс глядацьких симпатій».

ДАТА

25 квітня відзначатиме ювілейний день народження професор кафедри внутрішньої медицини №1 ТДМУ Надія Іванівна ЯРЕМА.

Вельмишановна Надіє Іванівно! Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після чотирьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 32-літній трудовий шлях: спочатку старшого лаборанта кафедри патологічної анатомії, кафедри кардіології ФПО, завідувача інтернатурою, пізніше — асистента кафедри кардіології, пропедвтичної терапії, асистента, доцента кафедри сестринської справи, доцента, професора кафедри терапії та сімейної медицини ФПО, професора кафедри внутрішньої медицини №1, яку впродовж трьох років очолювали.

Свідченням багатогранності Вашого таланту є робота впродовж чотирьох років заступником декана факультету сестринської справи, а згодом впродовж чотирьох років — проректором з науково-педагогічної та лікувальної роботи.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, організаторські здібності, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваша професійна й громадська діяльність відзначені подяками Міністерства охорони здоров'я України, дипломом Комітету з питань науки та освіти Верхов-

ної Ради України, грамотами обласної і міської рад, грамотами й подяками ректора університету.

Ваші порядність, жіночність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Надіє Іванівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай сміється доля, мов калина в лузі,
У родинним колі, серед вірних друзів,

Хай крокують поруч вірність і кохання,
Хай здійсняться мрії і усі бажання!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

24 квітня святкує ювілейний день народження провідний фахівець відділу кадрів ТДМУ Тетяна Василівна ЗВАРИЧ.

Вельмишановна Тетяно Васи-лівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Львівського політехнічного інституту, трьох років роботи лаборантом у Тернопільському приладобудівному інституті, у стінах Тернопільського державного медичного університету Ви успішно пройшли майже 25-літній трудовий шлях: спочатку інспектора деканату медичного факультету, а останні 17 років — інженера першої категорії, провідного фахівця одного з найважливіших підрозділів вищого навчального закладу — відділу кадрів.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, великий досвід, вміння працювати з людьми, сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Тетяно Васи-лівно, міцного здоров'я, невичерпної енергії, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай злагода буде, хай буде любов,

Хай тисячу раз повторяться знов
Хороші, святкові і пам'ятні дні,

Хай сонце всміхається Вам у житті!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

24 квітня виповнюється 80 років професорові кафедри первинної медико-санітарної допомоги та сімейної медицини ТДМУ Євгену Михайловичу СТАРОДУБУ.

Вельмишановний Євгене Михайловичу!

Сердечно вітаємо Вас з 80-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після трьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 54-літній трудовий шлях аспіранта кафедри пропедвтики внутрішньої медицини, асистента, доцента кафедри факультетської терапії, доцента, професора кафедри терапії та сімейної медицини ФПО, яку впродовж 22 років очолювали. Особлива, плідна сторінка Вашої трудової діяльності — 20-літній період роботи деканом факультету післядипломної освіти. Ви і тепер продовжуєте реалізовувати свій великий досвід і творчий потенціал на посаді професора кафедри первинної медико-санітарної допомоги та сімейної медицини.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас

як одного з перших талановитих випускників, відомого в Україні вченого-гастроентеролога, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, організаторські здібності, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків, зокрема, як багаторічного позаштатного гастроентеролога обласного управління охорони здоров'я. Ваша професійна та громадсь-

ка діяльність відзначені грамотами Міністерства охорони здоров'я України, громадських організацій, грамотами й подяками ректора університету, знаком «Відмінник охорони здоров'я».

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Євгене Михайловичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, доброти, душевного спокою, людського тепла, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата,

Достатком, щирістю і сонячним теплом,

Хай буде вірних друзів в ній багато,

Прихильна доля огорта крилом!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

Наукові форуми

ПРО ТРИХОСКОПІЮ, ЗАХВОРЮВАННЯ ВОЛОССЯ ТА НІГТІВ МОВИЛИ НА ВСЕСВІТНЬОМУ КОНГРЕСІ

У Варшаві (Польща) відбувся Всесвітній конгрес з трихоскопії, захворювань волосся та нігтів, у якому брала участь професор кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Світлана Олександрівна Галникіна.

Потрібно зазначити, що захід з такою проблематикою є унікальним, адже відбувся вперше. Науковий напрямок трихоскопії є дуже молодим, лише кілька років тому дерматологи почали вивчати захворювання волосся та волосистої частини голови за допомогою сучасних оптичних приладів — трихоскопів. Це значно полегшило й спростило діагностику дерматозів, локалізованих на шкірі голови й волосі. Започаткувала цей напрямок у дерматології польський професор Лідія Рудницька, яка є авторкою першого у світі атласу з трихоскопії.

Наукова програма конгресу вирізнялася високим рівнем інформативності, спікери з різних куточків світу ділилися власним досвідом щодо діагностики, трихоскопічних особливостей захворювань шкіри голови, нігтів і волосся. Особливу зацікавленість викликали клінічні випадки різної патології, зокрема, різних видів облісіння. Окреме секційне засідання було присвячено питанням дитячої трихології, де розглянули проблеми трихотіломанії, появи сивини у дитячому віці, транзиторних втрат волосся у дітей. Також багато уваги було присвячено захворюванням нігтів та оніходистрофіям як маркерам дерматологічних захворювань. Саме це питання було висвітлено у блискучій доповіді науковця зі Сполучених Штатів Америки Боні Елізабет Елевски «Як я лікую псоріаз нігтів?».

Під час відвідування виставки можна було побачити багато новітніх технологій.

Особливу зацікавленість практикуючих дерматологів-трихологів викликали можливості регенеративної медицини щодо відновлення волосся, а також роботизованої методики пересадки волосся.

Не можна не зазначити про створення спеціальної програми «Трихоскопія», яка допоможе кожному практикуючому лікарю покращити діагностику захворювань волосся та волосистої частини голови завдяки використанню сучасних гаджетів. Учасники конгресу мали нагоду особисто взяти участь в апробації використання цього додатка.

Світлана ГАЛНИКІНА, професор ТДМУ

ДІЛИЛИСЯ ДОСВІДОМ ЩОДО ПІДХОДІВ У ДІАГНОСТИЦІ ТА ЛІКУВАННІ БРОНХІАЛЬНОЇ АСТМИ

У Вінниці відбулася перша педіатрична українсько-литовська школа респіраторних захворювань і 22-а Вільнюська міжнародна школа дитячої пульмонології та алергології. Захід організований під егідою Української академії педіатрії, за підтримки Подільської спілки педіатрів, ВНМУ ім. М.І. Пирогова, департаменту охорони здоров'я Вінницької облдержадміністрації та Вінницької міської ради. Тернопіль був представлений потужною делегацією у складі доцентів кафедри педіатрії №2 Світлани Никитюк та Наталії Галіяш, доцента кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією Тетяни Гаріян, а також лікарів інфекційно-діагностичного відділення ТОДКЛ.

На захід до Вінниці з'їхалося загалом 400 представників медичної

громадськості з усіх куточків України. Були також гості з Литви, Молдови, Нідерландів і Великобританії.

Особливо цікавими були доповіді Арунаса Валиуліса (Литва) та Ендрю Буша (Великобританія), які поділилися європейським досвідом щодо підходів у діагностиці та лікуванні бронхіальної астми, в тому числі важкої та важкоконтрольованої. Проф. Е.Буш наголосив, що рефракторна до лікування БА — це велика кількість гетерогенних випадків, значна частка яких обумовлена наявністю інших, провокуючих бронхообструкцію чинників або низькою прихильністю пацієнтів до лікування. Були представлені й сучасні методи лікування та діагностики первинної ціліарної дискінезії. Звісно ж, не оминули питання антибіотикотерапії та резистент-

ності. «Ми лікуємо 90 відсотків пневмоній амбулаторно, напівсинтетичними пеніцилінами, не потрібно казати, що у вас не такі діти і що у вас це неможливо», — стверджує професор Арунас Валиуліс.

Особливі уваги також заслуговує доповідь Олександра Катілова, доцента кафедри пропедвтики дитячих захворювань Вінницького НМУ, який наочно продемонстрував важливість навчання пацієнта правильно використовувати різні типи доставочних пристроїв при лікуванні бронхіальної астми. На жаль, можна правильно поставити діагноз, призначити правильні ліки та не отримати ефекту через неправильне виконання призначень.

Наталія ГАЛІЯШ, доцент ТДМУ

ПРОФЕСОР НАДІЯ ЯРЕМА: «ЗАВЖДИ ПРОШУ В БОГА ПІДТРИМКИ В УСІХ СПРАВАХ»

Зустрівшись з професором Надією Іванівною Яремою напередодні її ювілею, я попросила її поділитися думками про улюблену роботу, без якої не уявляє свого життя, про життєві принципи, яких дотримується, про сім'ю, якій дарує свою любов і турботу.

— Понад сорок років ваше життя тісно пов'язано з ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського.

— Так. Мої здобутки — результат роботи в колективі високоосвічених і відповідальних, відданих своїх справі фахівців, очолюваних ректором ТДМУ, професором Михайлом Михайловичем Кордою. Кажуть, спеціалістом можна стати, вив-

читися, а керівником — народжуються. Стиль керівництва ректора ТДМУ — європейський. Прекрасний організатор, дуже відповідальний та вимогливий, насамперед до себе, Михайло Михайлович дбає про створення належних умов для роботи науковців і викладачів нашого вишу, навчання студентів-медиків. Нині ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського — університет з високою якістю освіти, лідер рейтингу медичних вишів України, який здобув загальнодержавне та міжнародне визнання й надалі динамічно розвивається, зберігаючи та примножуючи свої найкращі традиції. В колективі і, зокрема, на нашій кафедрі внутрішньої медицини №1, яку очолює професор Надія Василівна Пасечко, панує конструктивна, приязна атмосфера наукового пошуку та

пізнання, що сприяє самореалізації кожного.

— Розкажіть, будь ласка, про вашу сім'ю.

— Чоловік Ігор Теодорович — доцент кафедри конструювання верстатів, інструментів і машин Тернопільського національного технічного університету імені І. Пулюя. Його батьки, як і мої, були вчителями, дід — українським січовим стрільцем. У наших родинах завжди шанували національні традиції, що пробуджували почуття патріотизму та духовності. Вдячна чоловікові за любов і турботу, сприяння та підтримку в усіх починаннях, наукових здобутках. Взаєморозуміння — головне в сімейному житті. Побралися ми, коли я була студенткою 6 курсу, і ось уже 36 років разом. Виховали двійко дітей. Старша донька Оксана перейняла мою любов до меди-

цини та кардіології. Вона з відзнакою закінчила наш університет, торік захистила кандидатську дисертацію. Працює асистентом кафедри терапії і сімейної медицини навчально-наукового інституту післядипломної освіти. Молодша Наталя закінчує магістратуру юридичного факультету Київського національного університету ім. Шевченка й водночас — бакалаврат Київського національного лінгвістичного університету, де отримує другу вищу освіту за спеціальністю «англійська мова». Професія правника їй до душі.

Онук скоро піде до школи, а поки що з усіх іграшок його найбільше цікавлять конструктори різних серій, з яких він любить збирати всілякі механізми.

— Що дарує вам натхнення і відпочинок?

— Люблю подорожувати. Люб-

лю шити, в'язати, вишивати. Моя бабуся була чудова кравчиня й мене навчила. Рукоділля — творче заняття, яке дарує задоволення, але воно також забирає багато часу. Раніше, коли вільного часу мала більше, вишивала блузки, серветки, сукні дівчаткам. Коли студенткою готувалася до весілля, рушничок сама вишила.

— За традицією, рушник — це символ та оберіг щасливого подружнього життя.

— У кожну справу потрібно вкладати любов і добрі думки й на все має бути Божя воля та благословення. Переконана, що в житті немає нічого випадкового, що ми всі відповідальні перед Богом за власні вчинки. Щиро в це вірю й завжди прошу в Бога підтримки у всіх своїх справах і починаннях.

Лідія ХМІЛЯР

У ГАРМОНІЇ ЗІ СВІТОМ І СОБОЮ

Весна — улюблена пора знаного лікаря, науковця, педагога, професора кафедри внутрішньої медицини № 1 Надії Іванівни Яреми. І саме навесні — 25 квітня — у Надії Іванівни ювілей.

Вона народилася у мальовничому селі Пониква Бродівського району на Львівщині, де вчителювали батьки. 1964 року сім'я переїхала до Тернополя. Батько працював професором кафедри географії Тернопільського національного педагогічного університету, мама — вчителькою математики. Навчаючись у школі, Надія захопилася природничими науками — біологією, географією, неодноразово була призером олімпіад. Хоча легко давалися дівчинці й точні науки — математика, хімія, фізика. Та в душі з дитячих років мріяла стати лікарем, щоб допомогти мамі, яка мала захворювання серця, допомагати іншим людям долати недуги.

Після закінчення Тернопільської середньої школи № 3 Надія вступила до Тернопільського медичного інституту. У студентські роки була активним учасником студентського наукового гуртка, художньої самодіяльності, вирізнялася лідерськими якостями.

1982 року з відзнакою закінчила ТДМУ. Трудову діяльність розпочала на посаді лаборанта кафедри патологічної анатомії та водночас працювала за сумісництвом лікарем Тернопільської станції швидкої медичної допомоги. Так могла постійно перебувати на «зв'язку з пацієнтом». Наполегливого й талановитого молодого науковця помітив відомий професор-кардіолог Б.І. Рудик. Його мудрі поради та настанови сприяли тому, що з усіх медичних спеціальностей Надія обрала саме кардіологію. Довелося все почати спочатку — з посади старшого лаборанта кафедри кардіології факультету післядипломної освіти альма-матер. Лікувальною базою кафедри на той час було кардіологічне

відділення обласної лікарні, де Надія Іванівна пройшла справжню школу лікаря-кардіолога, особливу увагу приділяючи лікуванню гіпертонії, на яку хворіє майже 30 відсотків людей. Своєрідним підсумком її роботи в кардіологічному відділенні став успішний захист кандидатської дисертації в Інституті кардіології ім. акад. М.Д. Стражеска 1992 року.

Наступні сходинки професійного зростання: асистент кафедри кардіології, згодом — асистент і доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини на факультеті бакалаврату. Одночасно виконувала функції заступника декана цього факультету.

2000 року Надія Іванівна знову повернулася на кафедру терапії та сімейної медицини факультету післядипломної освіти й розпочала роботу над докторською дисертацією, продовжуючи свої наукові розробки з проблеми артеріальної гіпертензії в поєднанні з остеопорозом. На той час цю тематику плідно та всебічно вивчали у нашому універ-

ситеті. Науковим консультантом став відомий вчений-кардіолог, директор ННЦ «Інститут кардіології ім. акад. М.Д. Стражеска», академік В.М. Коваленко. 2010 року відбувся успішний захист докторської у ННЦ «Інститут кардіології ім. акад. М.Д. Стражеска». Здавалося б, доклавши багато праці й отримавши гарний результат, можна було дещо сповільнити темп, але це не в характері Надії Іванівни. Тому погодилася на пропозицію покійного ректора ТДМУ, професора Л.Я. Ковальчука обійняти посаду проректора з лікувальної роботи. На перший погляд, робота суто адміністративна, але не

для Надії Іванівни. Обов'язки проректора вона успішно поєднувала з лікувально-діагностичною роботою в кардіологічному відділенні Тернопільської університетської лікарні. Врятовані життя, щасливі очі пацієнтів та їхні рідних, теплі й щирі слова подяки були найкращою нагородою за виснажливу, але таку необхідну роботу «біля ліжка хворого». У цей період Надія Іванівна також очолювала кафедру внутрішньої медицини № 1 і зарекомендувала себе мудрим, відповідальним керівником, вмілим організатором. Чуйна, небайдужа до чужих бід і проблем, вона здобула беззаперечний авторитет та глибоку повагу колег і вдячних пацієнтів.

Підтвердженням того, що Надія Іванівна — «людина дії», є її вагомий науковий доробок: майже 200 наукових праць, серед яких монографія і п'ять посібників, два патенти України на корисну модель, інформаційні листи. Але своїм найголовнішим здобутком вона вважає тисячі «врятованих сердець» і життів пацієнтів.

За свою самовіддану працю професор Н.І. Ярема відзначена грамотами Тернопільської міської

та обласної рад, подякою Міністерства освіти і науки України, дипломом комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти.

Нині Надія Іванівна й надалі плідно працює як педагог, науковець, лікар. Вона — професор кафедри внутрішньої медицини № 1, куратор кардіологічного відділення Тернопільської університетської лікарні, мудрий наставник і вихователь студентської молоді. Під її керівництвом молоді науковці захищають кандидатські дисертації та виконують магістерські роботи, присвячені вивченню кардіологічних захворювань. Лікар за покликанням, вона завжди готова допомагати пацієнтам у будь-який час, в ранню чи пізню годину, і робить усе, щоб повернути їм сили та здоров'я, або хоча б полегшити страждання.

У навчальному процесі професор Надія Ярема успішно поєднує інноваційні технології та творчий підхід. Віддаючи свою енергію й знання підготовці майбутніх лікарів, вона щедро ділиться зі студентською молоддю та колегами багатим професійним і життєвим досвідом. Вчений, лікар, педагог, Надія Іванівна користується в науково-педагогічному колективі й серед студентів беззаперечним авторитетом і повагою.

З нагоди ювілею зичимо вам, Надіє Іванівно, здоров'я, натхнення у праці, творчих злетів, втілення нових наукових задумів. А ще — жіночого та материнського щастя, радості від онуків. Нехай життя дарує можливість реалізовувати Ваше життєве кредо — бути в гармонії зі світом та з собою!

Колектив кафедри внутрішньої медицини №1

«СЛОВО ЙОГО ЗАЛИШАЄТЬСЯ ДЕКОЛИ ТЕРПКИМ, ЯК ТЕРЕН, І ГІРКИМ, ЯК ПОЛИН»

Творчість талановитого українського маляра та поета Володимира Гаврилюка (1904 – 2000) десятки років була недоступною для наших читачів. Майстер слова й пензля, який увійшов в українську літературу ще в 30-х роках як сучасник Богдана-Ігоря Антонича, змушений був емігрувати 1944р. до Німеччини, потім до США, а з 1970 р. жив у місті Монреаль, Канада.

До свого читача на батьківській землі поет повернувся на початку 1990-х років у збірках «Осінь елегія» (Львів, 1993 р.) та «Поезії» (Львів, 1994 р.).

Народився Володимир Гаврилюк 19 липня 1904 р. у селі Зарванця колишнього Підгаєцького повіту (нині Тербовлянський район Тернопільської області) в родині священика. Тут минуло дитинство поета. 1914 року сім'я Гаврилюків переїжджає до села Ріпнів поблизу Львова. Це дало змогу майбутньому поетові навчатися у Львові, спочатку в школі імені Шашкевича, а згодом у філії академічної гімназії. Після закінчення гімназії 1922-23 рр. він відвідував приватні курси рисунка Фелікса Вигживальського, відомого польського живописця, автора вітражів у катедральному соборі Тернополя. 1923-24 рр. Гаврилюк навчався у мистецькій школі Олекси Новаківського, учнями якої були і його майбутні побратими: Святослав Гординський, Володимир Ласовський та Антін Малюца. Після закінчення школи Новаківського поет вступив на відділ рисунка та малярства Краківської академії мистецтв, яку закінчив 1930 року. Повернувшись до Львова, вступив на курси декорації Вищої промислової школи. Від середини 1930-х і до вибуху Другої світової війни працював учителем рисунка у Бродівській, Кременецькій, Рівненській гімназіях, а під час німецької окупації – керівником промислової школи в селищі Глинняні (нині Золочівського району Львівської області).

Як художник, Гаврилюк дебютував на третій виставці Львівського гуртка діячів українського мистецтва своїм «Автопортретом». Виставляв твори на виставках Асоціації незалежних українських митців у Львові та з мистцями, які розпочали свої студії у школі Новаківського, а згодом оформилися в групу «РУБ». У малярському доробку Гаврилюка вирізняються декілька формально-ідеологічних циклів, що впливали один на одного, починаючи з одного, позначаючи безупинне зростання мистця. Три з них помітніші: кубо-конструктивістичний (спершу під впливом Брака, а відтак – вельми самобутній), імпресіоністичний, з ухилами до пуантилізму, що згодом переформувався в експресіоністичний. Усі три цикли характеризувалися монументальним розмахом, а найпаче – останній, та безкомпромісний у питаннях естетичного впливу твору, у ставленні до міщанських смаків. Гаврилюк був жерцем суворої краси та послідовно шукав у своїх образах лише високих естетичних істин, ніколи не знижуючись до будь-яких зумовлень. Звідси його непопулярність серед

публіки і як вислід – матеріальна скрута. Галицька аматорська критика неспроможна була як слід оцінити талант Гаврилюка, зате фахова польська критика ставила його в авангарді галицького й узагалі українського мистецтва. На жаль, малярський доробок Гаврилюка поглинула воєнна завірюха. Три його шедеври: імпресіоністичний груповий портрет богемістів 30-х років «У колі друзів», колористичний «Натюрморт» і пейзаж «Плебанія» збереглися у приватній колекції друга його молодості видатного композитора Миколи Колесси.

Писати вірші Володимир Гаврилюк почав ще в школі Новаківського. 1924 рік – документально підтверджена дата перших творчих репрезентацій Гаврилюка як поета у журналі «Наука і письменство» (видавав його гімназійний приятель, уродженець Тернополя Ярос-

лав Цурковський), де було опубліковано фрагменти поеми «Блукаючий дух». Згодом, крім кількох поезій, друкованих у літературному місячнику «Назустріч», ніде їх не оприлюднював.

1934 року В. Ласовський познайомив Володимира Гаврилюка зі своїм приятелем Б.-І. Антоничем. Між обома поетами зав'язалася щира, хоч і дуже короткотривала дружба, про яку згадує у передмові до книги віршів Антонича «Зібрані твори 1967» С. Гординський. Він писав: «Серед поетів «Назустрічі» Антонича зацікавлював особливо Володимир Гаврилюк». Перші його поезії були під певним впливом Антонича, але рівночасно творили й власний поетичний світ. Заходами В. Ласовського видано єдину його збірку поезій «Соль в тиші». Його вірші на межі імпресіонізму і надреалізму дуже інтригували Антонича і він, за свідченням Ласовського, не раз давав Гаврилюкові читати свої надруковані речі, устійнював з ним останню редакцію деяких з них і навіть підпадав під вплив Гаврилюковського візіонерства. Можна сказати, що Гаврилюк був типом «поета для поетів», він нагромаджував різноманітні поетичні образи не раз без ніякого зв'язку, поєднуючи їх тільки настроєм. Зовсім безпристрасна, та поезія не мала, фактично, ніякої мети, у протилежності до поезії Антонича, заангажованої в життєвих проблемах і «послушною законам пристрасти». Це наче першою мірою вартості поезії є життя. А все ж Гаврилюк у відношенні до Антонича відіграв ролю своєрідного каталізатора, що, як відомо, є поняттям з ділянки хемії і означає побудника певних хімічних процесів, які без того побудника не могли б відбутися». Важко погодитися з думкою, що «та поезія не мала, фактично,

ніякої мети». Тут С. Гординський суперечить сам собі, бо в цій самій передмові трохи вище, цитує слова Антонича про те, що «метою мистецтва є викликати в нашій психіці такі переживання, яких не дає нам реальна дійсність». Очевидно, в суворому естетизмі малярської творчості Гаврилюка, в нехтуванні поверхових ефектів умовної краси багатого аналогії з його поетичною творчістю, глибокою, безкомпромісною у своїй мистецькій правдивості, позбавленою будь-якого приоздоблення. Поет добре розумівся на всіх напрямках європейського модерну, «прозаїзував» вірш і в своїй бунтівничій незалежності звільнявся від версифікаційних «догм»:

*«Яка нудьга
всі ці ямби, ямби і трохеї
Я вийшов з бібліотеки
і в очі впав мені «вечір синій»...
Яка нудьга –*

*і ваша метафоричність,
і дактиль, і спондей,
коли ніч така електрична,
метушлива, мов день.
Теплий дощ, тротуари, вірші,
чи повірив би мені хтось,
що сьогодні я нічого не їв ще?
яка нудьга,
яка нестерпна нудота:
і це зовуть бути поетом,
історію голодним
ідіотом!...»*

Б.-І. Антонич схопив у віршах Гаврилюка промовистий синтез народної язичеської суті із засадами європейського модерну:

*«Купалися в ночах купальської
романтики.
Співали – «місяцю-князю».
Розвіялися чадні заворожені віки,
як вдарив хам із чінгізханової
Азії».*

*Зарисувалися силуети
вершників,
Мов барельєф античної Еллади:
О, хто вас вирізьбив на фризах
ступу в той час прекрасний і про-
клятий?».*

Журнал «Естафета» назвав Гаврилюка «першим українським сюрреалістом». У вірші «Виходить з календаря осінь» поет «милує коханку-книжку обіймами п'яних віршів», а коли в його «поетичній таємниці морок – з ліхтариком пісень приходив з мрійник Гайне». Три переспівує з Гайне увійшли до першої збірки поета.

Наприкінці 30-х років Гаврилюк підготував так і не опубліковану збірку «Реторти вітру». У першому вірші збірки «Степ» поет, зробивши екскурс в минуле України й визнавши, що йому «досі сниться Скворода», задекларував:

*«Але в минулому не потопать
вже нам.
Хай збирачі прапам'яток осудять
наше слово.
Тим часом світ міняється, й дідам*

*не зрозуміти нашої любови,
що наливалась соком їхніх
весен,
та буйно вкоренившись в землі,
зринає вільно в піднебесся,
спинається й стає на вищому
століть щаблі».*

Гаврилюк намагається у «Ретортах вітру» сполучити модерн з неокласицизмом, утворивши нову естетичну програму. Він переспівує Сафо, просить щоб «з криниці лірної подав води йому Горацій». У вірші «Мадонна голуба!» поет вимолоє у пречистої Матері:

*«Неутомимої печалі музо,
ти, вицвіте, злеяний з квіток,
о, вимоло землі цій гарній Мужа
з залізних м'язів,
з неламких кісток.*

*Перечаруй солодку пісні ліру
на дзенькіт гостролезого меча».*

Попри всю, як бачимо, доволі строкату гаму експериментів та естетичних пошуків Гаврилюк відчував недостатність своїх творчих результатів, загальнолітературну недовгоконність. Звідси рядки його поезій: «Газетою із віршів дхне», «І в атмосфері згущеної прози я, лірик хворий марю боляче про славу, у мрамур стрוף заковано чітку майстерність». Мабуть через це збірка лишилася неопублікована.

Про роки життя нашого іменитого краянину у вимушеній еміграції відомо мало. 19 грудня 1968 року в Нью-Йорку відбувся вечір, присвячений творчості поета та маляра Володимира Гаврилюка, а 1969 р. у видавництві «Організація оборони чотирьох свобод України «з фінансовою допомогою «Асоціації діячів української культури» побачила світ його збірка «Тінь і мандрівник». Ностальгічний мотив, болісне сум'яття душі, тягар нових життєвих умов були досить популярними в українській емігрантській поезії. Гіркою проїнятий і вірш Гаврилюка «У сірих буднях»:

*Нема, не буде, не повернеться
удруге
зелена стежка, сонце й цвіркуни
в житах.*

*Все віддзвеніло, радість дому,
ясна туга,
все віддзвеніло голосами у
полях.*

*Уже ми звикнули до буднів
шкурних,
до сірої нудьги від сірих стін,
до роль, які ми граємо задурно
в незрозумілій майже простоті.
Абстрактне божество, банальні
гімни,
ікон золото-срібний маєстат.*

*Ми стоїмо ні теплі, ані зимні –
Віч-на-віч українського Христа.
Поет зневірюється у своїй музи,
запитуючи у вірші «Тінь і мандрів-
ник»:*

*«О, цей сухий ямбичний вірш,
чи він когось іще зворушить,
чи пригадає гомін лір,
що полонили наші душі?».*

*І там-таки дає відповідь: «Цим
обіднім словником не вислови-
ти безлічі зворушень».*

У вірші «Атлантида» він журнало констатує:

*«Пісок історії не зціпленний
цементом,
ми залишилися назавжди
елементом,
зіндустріалізованими кріпаками,
в чужому капіталі зиском і
процентом,*

*в чужому промислі робочими
руками.
Ми залишилися назавжди
елементом,
хоч поміняли батьківщини й
континенти».*

У передмові до книги віршів Гаврилюка «Поезії», яка стала підсумковою в його творчості, Володимир Лучук зазначив: «Від побутових констатацій («На вул. Набеляка під тридцять дев'ятьм: я, Малюца, Павлось, Гавриляк».) до безпредметних узагальнень («Малює дефініції навбач абстрактний квач») – пройшло добрих півкопи літ. Але голос Гаврилюка не змінився. Крізь наліт побічних тембрів слово його залишається, за крилатим висловом Антонича, деколи терпким, як терен, і гірким, як полин». Гаврилюк ніби у відповідь на оцінку його творчості Антоничем, присвятив тамтому найкращі свої вірші, серед яких відзначаються «Недоведе», «Памяті Б.І. Антонича», «Тінь Антонича». У поезії «Чарівник» поет писав:

*Витісував він строфи, мов столи,
мов скрині,*

*Усміхнений хлопчина з сонцем
на плечах,*

*Залюблений в свою зелену
Лемківщину*

*У пісню соловейка, в шуми
хруща.*

*Він будовав церкви із
архітектами-дяками,
молвився поетично з окунями,
він був поет із даруваннями
святими*

*чарівногенальної дитини.
Лежало скрізь на поетичному
верстаті*

*його мистецтва мовного, мов
препарати, –*

*«Норми Синявського» і
«Голосевича словник».*

*Він пив із них, мов з зільників
натхнення чарівник.*

Останній Гаврилюков вірш датований 1977 р. Згодом поет захворів. Діагноз лікарів був невтішний: «розсіяний склероз». Колись далекого 1935 р. Гаврилюк написав вірш:

*«Хочу бути сам,
серед усіх сам,
щоб мене не бачили
ані очі гарних жінок,
ані очі поганих жінок,
ані Великі люди,
ані малі люди,
ані ніхто.*

*Хочу бути сам,
як місяць серед пустельного неба
у літні вечори,
як загасла ліхтарня у темному
провулку,*

*як сцена уночі за завісою.
Хочу бути сам –
іти вулицями порожнього міста,
топтати на його тротуарах осінь...
Хочу бути сам».*

Доля виявилася напрочуд прихильною до цього бажання поета. Він не мав сім'ї, а останні роки життя провів у спеціалізованій клініці для хворих із його діагнозом, де і помер 15 лютого 2000 року.

Як бачимо, хоч Володимир Гаврилюк і не зажив слави, про яку колись «боляче марив», його ранні поезії стали каталізатором творчості Антонича, а самобутній поетичний голос навіки ввійшов до скарбниці нескореного українського духу.

**Роман ЛАДИКА,
доцент ТДМУ, двоюрідний
небій Володимира Гаврилюка**

ОБ'ЄКТИВ

(Зліва направо): **Наташа ПЛІШ, Надія МЕЛЬНИК, Соломія МУРАЛЬ** – студентки фармацевтичного факультету

Фото Миколи **ВАСИЛЕЧКА**

БІЛЬ СЕРЦЯ

ВИБАЧ, МІЙ ПАТРІОТЕ, ЩО ЗНОВУ ВІЙНА

То був страшний 1944 рік. Село Котузів Тернопільської області називали Бандерівським краєм. Так і було. А вже 1942 року на Поліссі ОУН почала організувати перші озброєні групи для боротьби проти гітлерівських загарбників і для оборони українського населення від терору та грабежу як від фашистських окупантів, так і більшовицьких партизан.

Скоро ці групи оформилися в Українську повстанську армію. Впродовж 1943 року УПА розрослася, охопила цілком Полісся, Волинь, частину Правобережжя та Галичину. Боротьба проти гітлерівців стала масовою, всенародною. В повстанські відділи йшли масово українська молодь, селяни, робітники, інтелігенція. Серед них був і мій прадід – Григорій Дзецюх, який володів неабияким духом патріотизму та мріяв про вільну незалежну Україну.

Однак саме 1944 року село Котузів не змогло дати відсіч гітлерівським загарбникам, і мого прадіда із сім'єю відправили до табору смерті Auschwitz-Birkenau біля польського міста Освенцим. Поселенцями концтабору на той час були і політичні в'язні, які воювали за вільну, незалежну Україну.

Назавжди закарбувалася в моїй пам'яті розповідь мого дідуся Ярослава Дзецюха, який десятирічним хлопчиком пережив усі жахіття табору смерті. Він завжди згадував, як його – вже зморданого, маленького, заляканого хлопчину розлучали з татом, сказавши, що батька ведуть у душ. Тато на прощання встиг залишити синові картоплину, аби той протримався, доки його не буде. Але батько так і не повернувся. Оскільки в поняття «душ» гітлерівці вклали дещо інше: це були газова камера та крематорій...

Не повірите, але цей маленький хлопчина до останнього вірив, що все буде гаразд, що трапиться-таки диво й усіх звільнять з того пекельного місця. Коли впадав у відчай та роздуми про смерть, починав молитися... Вже й осліп, казали,

що скоро відведуть і його помитися в душу. Мабуть, дуже щиро молився. Тому що тоді до табору приїхав німець, який побачив десятирічного хлопчину з великими блакитними очима. Той німець одразу забрав з пекельного місця маленького українця й таким чином врятував від смерті. Хлопчик видався йому дуже схожим на покійного сина. А вже 1945 року мого дідуся розшукала мама з братами й усі разом повернулися до рідного села Котузів.

Завжди з болем мій дідусь згадував ті страшні події. Мріяв про справжню незалежну Україну. 24 серпня 1991 року був найщасливішим днем в його житті! Я, будучи тоді дитиною, не зовсім розуміла, що відбувається. Але мені було дуже приємно бачити його таким щасливим. Вже краще пам'ятаю 28 червня 1996 року й дідусеві слова: «Нарешті, вже буде трохи легше». В нього було дуже багато мрій та планів, але найбільше хотів, щоб ніхто та ніколи не зазнав такої біди, яку пережили наші діди-прадіди під час Другої світової війни...

Минає 14-а річниця з дня смерті мого дідуся. І хочу написати: «Мій патріоте, вибач, що знову війна. Вибач, що не стало легше. Знову катують, знову вбивають, знову знищують українців. Можливо, ми не винесли урок з попередніх сумних подій та змушені пережити все це пекло знову. Можливо, обираємо тих, кому Україна не потрібна. Можливо, нам потрібно бути мудрішими. Можливо, нам потрібно провести спочатку реформу в своїй голові. Можливо, я помиляюся. Але хочу сказати Тобі: «вибач, що покоління наших батьків не виправдало твоїх сподівань». А знаєш, як молоді хлопці зараз захищають Україну? Один одного захищають від ворожих куль, так наче небесні янголи підставляють свої крила, аби захистити їх від ворога. І їм цієї хвилини залишається лише молитися. Так, як ти щиро молився тоді, десятирічним хлопчиком у таборі смерті.

Вірю ми вимолимо-таки добру долю для себе, своєї сім'ї та України! Наразі ж, вибач, мій патріоте, що знову війна...

Тетяна ДЗЕЦЮХ, доцент ТДМУ

Універсиада

ВИБОРОЛИ ДРУГЕ МІСЦЕ З ПЛАВАННЯ

У басейні спорткомплексу Тернопільського національного технічного університету «Політехнік» 3-4 квітня відбулися змагання з плавання у рамках II Відкритої універсиади міста Тернополя.

У них збірна команда нашого університету вперше виборола друге загальнокомандне місце серед шести команд вищих навчальних закладів фінного міста.

У програмі естафетного плавання перша команда дівчат у складі Олени Табаки, Христини Холодинської, Анастасії Максимової, Лідії Хведорук та Агнешки Солорскої посіла перше місце в естафеті 4 по 50 метрів вільним стилем та друге місце – у комбінованій естафеті 4 по 50 метрів. Друга команда дівчат у складі Ірини Турської, Анастасії Барабаш, Наталії Соболти та Дарії Партоли вибороли 4 та 3 місце. Естафетна команда хлопців у складі Іллі Цимбалюка, Микити Клевчука, Ростислава Сморцка та Андрія Іванюка в двох номерах естафетного плавання зайняла 3 місце.

В індивідуальних виступах другий рік поспіль переможцем серед хлопців на дистанції 100 метрів брасом став вихованець заслуженого тренера України Світлани Володимирівни Волошиної (м. Рівне) – студент другого курсу стоматологічного факультету, майстер спорту України Ілля Цимбалюк. На дистанції 50 метрів брасом Ілля був другим.

Кандидат у майстри спорту вихованець Криворізької школи плавання – студент п'ятого курсу стоматологічного факультету Микита Клевчук здобув третє місце на дистанції 50 метрів вільним стилем та п'яте – місце на дистанції 50 метрів на спині. Успішно також на цих змаганнях виступив студент шостого курсу медичного факультету Андрій Іванюк – на дистанції 50 метрів батерфляєм він зайняв 2 місце, а на дистанції 100 метрів вільним стилем – 3 місце. Значним був внесок у загальнокомандний залік студента 3 курсу медичного факультету Ростислава Сморцка, який на найбільш масових видах плавання – 50 метрів вільним

стилем та 50 метрів на спині посів 6 та 8 місце відповідно.

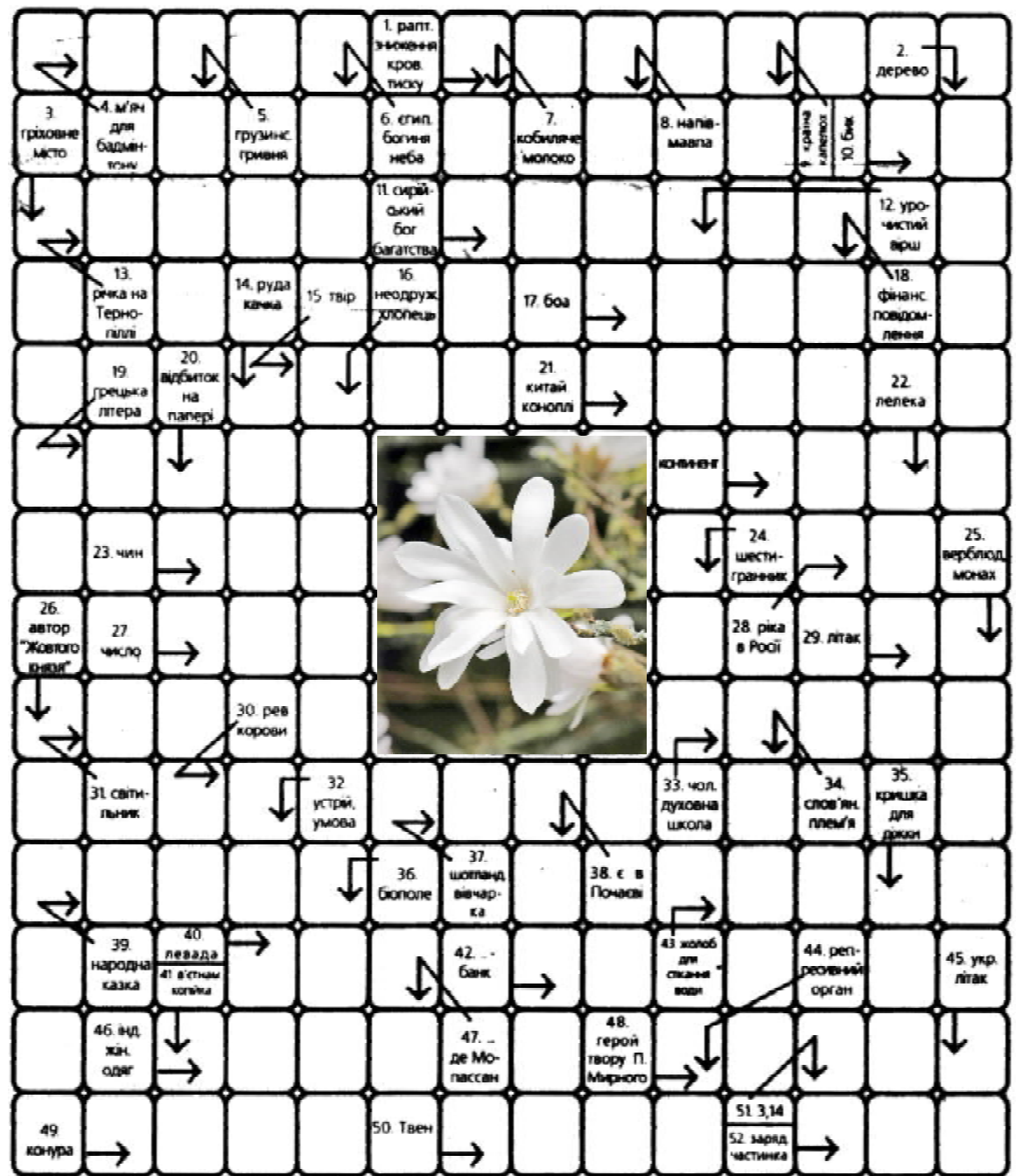
Не менш вдалим були виступи на цих змаганнях в індивідуальних номерах і наших дівчат. Зокрема, студентка другого курсу факультету іноземних студентів Агнешка Солорска на дистанції 100 метрів у стилі батерфляй була першою, а на дистанції вдвічі коротшій – другою. Студентка другого курсу медичного факультету Анастасія Максимова посіла перше місце на дистанції 50 метрів у стилі батерфляй та друге – на дистанції 100 метрів вільним стилем. Студентка другого курсу фармацевтичного факультету Лідія Хведорук виборола два третіх місця на дистанції 100 та 50 метрів вільним стилем, а її однокурсниця Дарія Партола була другою на дистанції 100 метрів у плаванні на спині. Студентка п'ятого курсу медичного факультету Олена Табака виборола третє місце на дистанції 50 метрів у плаванні на спині та п'яте – на дистанції 50 метрів вільним стилем.

Тренував і представляв команду на змаганнях асистент кафедри фізичної реабілітації здоров'я людини та фізичного виховання, майстер спорту України з плавання, к.п.н. Віктор Назарук.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Відповіді у наступному числі газети

СКАНВОРД

Відповіді на сканворд, вміщений у № 7 (456)

1. Вігвам. 2. «Орда». 3. Криця. 4. Лахміття. 5. Цап. 6. Війна. 7. Гадка. 8. Мажор. 9. Уран. 10. Монс. 11. сі. 12. Уж. 13. Акр. 14. Озноб. 15. Самчук. 16. Йод. 17. М'яз. 18. Лото. 19. Корона. 20. Ара. 21. Ан. 22. На. 23. Німфа. 24. Кала. 25. Курбас. 26. Тло. 27. Як. 28. Агапіт. 29. Либідь. 30. Об. 31. Кок. 32. Ядро. 33. Ага. 34. Лорд. 35. Рея. 36. Стіна. 37. Лір. 38. Еней. 39. Тютюн. 40. Юта. 41. Нарі. 42. Ати. 43. Бекон. 44. Каре. 45. Ра. 46. СВ. 47. Вежа. 48. Юрист. 49. Ас. 50. Дерій. 51. Ефект. 52. Сауна. 53. Вид.